

Desen — Şadan BEZEYİS

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Nacl Girginsoy, Metin Eloğlu, Turgay Göneneç, Celâl Arabacıoğlu,
İsmail Yılmaz, Adalet Cimcoz, André Verdet — Nur Türetken, Fikret
Ürgüp, Hasan Kavruk, Sevinç Sönmez, Ruşen Hakkı, Mustafa Sabri,
Selâhattin Hilâv, Piyale Gönültaş, Baudelaire — Kayahan Okay,
Tülin Ayda, Şahin Candır, Sabahat Emir, Ali Özcan, Atif Özbilen,
Semra Erkin, Özdiğer Erdem, M. Erdal Erdül, Zahir Güvemli,
Şahap Azmi, Mustafa Çakmak.

Sayı : 23
AĞUSTOS 1969
125 Krş.

BİR DİLİMİ ZEHİR ZAKKUM, BİR DİLİMİ BALDAN TATLI

Istanbul'da Basın Semineri'ndeydik. Sirkeci'de kaldığımız otelin sahibi, tuttu bir akşam yemeği verdi. Hani, hepimiz gazetemize yazacak, otelini övecektik. Upuzun masaya kurulduk. Karşımızda kır saçlı, gözlüklü, suskun biri oturuyor. Resaîymiş. "Bir Resaî Eriş vardı, dedim, Yeni Adam'da yazardı. Çok eskiden." O'ymuş. Yıllar sonra, kalemi bırakmışken, bir tanyan, anımsayan çıkışına bir sevinisin. Belleğimin marifeti işte. Bakın, bir yazısı vardı. Kendine de söyledim; sanatçıları yapıtlarıyla sevin, yetinin, diyordu. Kendilerini tanımaya, onlarla illâ dost olmaya çalışmayın, düş kırıklığına uğrarsınız. Sanırım, Necati Cumalı, o zaman pırl pırl bir sanatçı, gencecik çocuk, İstanbul'a gelmiş gezmeye. Yazarla buluşmuşlar. Olmamış. Belki 25 yıllık bir anı bu.

Benden de al o kadar. Sevdiğim sanatçıların yapıtlarıyla bir arada olmayı, onları o özel dünyalarıyla tanıyıp sevmeyi yeğ tutarım. Yaşantıları ilginç, söyleşileri tatlı sanatçıları olur da çevrelerine girebilir, yararlanabilirsem sevinirim elbet. Ama, onların sevdiklerinden, gerçek dostlarından yaşantılarının anılarını dinleyip okumak da yeter bana. Üstelik, o ünlü sanatçıların yakın dostları da sanatçı ise, onu anlıyorsa, yapıtlarını tanlıyorsa, aktaracakları anılar daha bir lezzetli olmaz mı? Bu konuda birkaç kez tökezledim, burkuldum. Kimi kere bir çocukluğa düştüm, gülünç oldum. Anlatayım mı? Orhan Veli yakınlarında ölmüştü. Ankaradaydım. Posta caddesindeki o ünlü Kürdün meyhanesine gittim. Yoğun bir duygululuk içinde Orhan'ın belki şu sandalyede oturduğunu, bu masada içtiğini, şiir düşündüğünü, şiir söylediğini kuruyor, onunla aramızda bu yönden buruk, garip bir ilişki olabileceği sanısına kapılıyordum. Bir ara garsona, "Orhan Veli, her akşam gelir miydi buraya?" dedim. "Kim", dedi, "bu Orhan Veli?" Kızgın, "Şair" dedim. Tanımadı. Yeniymiş belki, Öbürüne sordum, öyle. Çıktım. Ankara sokakların da dolaştım. YAPRAK'ın abone kuşağı üzerindeki o güzelim yazısıyla adresimi görür gibi oldum. Püf, Kimin umurundaydı Orhan Veli? Altyanı bir şair.

"Luvr'dan çaldığım heykel" miydi ilk hikâyelerinden biri? Sait Faik üzerine çok şey okumuş, akşamları belli yerlerde içtiğini, İstiklal Caddesinde çocuk sinema önlerinde gezindiğini bellemiştim. O lokantalardan birindeydik bir akşam. Birkaç delikanlı. İki bardak biradan sonra garsona, "Sait Faik ne zaman gelir?" diye sordum. Kim? "Sait Faik." Neci bu? "Hikâyeci." Tanyan çıkmadı. İstiklal caddesinde renkli ışıklar boyunca yürüdük. Sinema önlerinden geçtik. Sait Faik'e benzer birileri yoktu. Şöyle kumral, kalender giyimli, şapkalı, mavi gözlü, muhacir görünümlü, kendine özgü şaşkın bakışlı biri. Yoktu. En iyisini, yakın dostu olan bir balıkçı söylemişti. Ölümlünde gazeteciler gidip konuşmuştu Burgazlı balıkçıyla; "Ne", demişti hayretle, "o adam hikâyeci miydi?"

Dostlukla, sanatçılığı karıştırdığımız oluyor. Uzaktan kimi sanatçıların özel yaşantıları bize ilginç geliyor, özeniyoruz. Oysa çevrenin etkisi önemli. Bizimşehirden Hayri'nin meyhanesinde külde pişmiş patates, yumurta, zeytin, peynir eşliğinde ucuz şarabımızı içer, bazen rakımızı yudumlar; ken; olağanüstü durumlarda balıkpazarında sofraya donatırken dergi yokluğundan

söz eder, yakınırız. Güçlü sanatçılardık ya, dergimiz yoktu işte.

Çıkanlar, yakın dostlarını gözetiyor, bizim o "güzelim" yazı ve şiirlerimize yer vermiyordu. Dergiyi kendimiz yayınlıyacak, kendimizi kabul ettirecek, ün yapacaktık. En az 1000 satardık. Yok, diyordu bir dost şarapla iyimser, en az 2000. Kadehler boşaldıkça baskı sayısı artıyordu. 10 binlere çıkıyorduk. Ve dergi çıktı. Küçük boyutlu 4 sayfalık bir dergicik. Dr. Metin Yüce, adını TAŞRA koymuş. Ankara'dan bir mektup döşendim, ne demekti Taşra? Bu küçümsemeye, alttan alma niçin? Yok, demişti Metin; Taşra diye dudak büktükleri yörelerde ne cevherler olduğunu gösteriyoruz, taşıyoruz onları. Dergi nasıl çıkar, öğretiyoruz. Öğrettik, 4 sayı. Gücümüz o kadarımız.

Taşra, Metin adları nereden aklıma geldi? Metin Eoğlu'ndan, Şair - Ressam Metin Eoğlu, bizimşehire geldi geçen ay. Sergi açtı. Çağrısı Belediye Başkanı yapmıştı. Bir avuç sanatsever galeride toplandı. Nerde bu ilgililer? Yok. Sudan törenlerde nasıl bir kasıntı içinde yan yana gelirler oysa. Ne güzel resimleri var Metin'in. Renkleri, görüntüleri nasıl da şairce, yaşıklı, biçimli, yerli yerine komuş. Renkler, yerlerinden memnun ve de komşu, bitişik renklerden. İzmir'deki Sokak resmine, biryerlerden maviler, yeşiller yağıyor. Kırmızı kiremitler tutuyor dökülen huzuru, aydınlığı, saçak altlarına salıvermiyor. Oraları gölge, kara. Denize açılan bir küçük sokaktan güneş, ışıklarını, aydınlığını salıvermiş, cömert. Tuz mu kokuyor güneş ışınları, temmuz mu? "Beyefendi, diyor bir ses, beyefendi; bakın, bu resim ne kadar güzel, Kartınızı lütfedin, ilhistireyim." Dönüp arkama bakıyorum. "Yok, diyor, size söylüyorum," Erdoğan Değer bu. Ressam. İstanbullardan gelmiş. Nami Kırız'a dönüyorum. "Beyefendi olmuşuk, ne iyi, zamanla para sahibiyi de oluruz belki. Sev-

Çimdik

*Her kışın böcekler daha yataş sınırlı
Her kuş daha bir alçacak göklere vargın
Hani tutup da sönü-sönüveren ökse yazalı reçinelikler
Apansız bir dost çimdidiğince acıtmasız ve diri*

*Nerde o türkçe Mecnün, nerde o sevi
Minininnacıkları okşarcasına babacan
Günsüz gecesis o Anadolu bekleşme süresi
Nerde o en uslu delişmenlikler
Hele dur, dinle, daha bitmedi*

*Kimi kaskatı güller elbette yalan
Kimi düş gülleri elbet gerçektir
Kimi kar tanecekleri hemeninden buğu
Kimi kar tanecekleri eridikçe kirleir*

*Bak anlataym da dinle
Unut sağırlığı, o külce sağırlığı unut
Cankulağıyla
Dinleyen çimdiklenir.*

Metin ELOĞLU

diğimiz bir resmi satın alabiliriz!."

Biri omuzuma dokunuyor, Avni. Ne çok severim Avni'yi. İyi şairdi Öztüre. İşadamı oldu. Gözü şairlikte kaldı. Şimdi papatya falı açıyor, şairlik mi, işadamlığı mı? Bir de tarihçilik yönü var. İzmir'in Tarihi'ni yazdı, bastırdı. "Atıf'ı tanıyor musun?" Hayır. "Tanıtayım." Atıf Özbilen, ince, zayıf, gözlüklü, bir esmer adam. Güneyli. Güney Dergisinin de sahibi. Duymuştum derginin adını ya, görmemiştim. "Ben size vereyim, diyor Atıf; aşağıda deniz kenarında o küllüstür balıkçı meyhanesinde çantasından çıkarıp veriyor. Tamam, gecesi yıkık iskele kenarındaki karanlık meyhanede toplanmıştık. Sözümona sergiyi kutlayacağız. Tadsızlık, tedirginlik, masamızda bir kuş olmuş, bir benim yüreğime konuyor, bir senin. Harp, meyhanenin sahibi de içkici ve de adı Harp, ışıkları yakmamış. İçerimizin sigortaları tüm atmış, zindan. Nerdeyse Hamiyet ablamızı bekliyoruz, eski Tepebaşı gazinosunda, Kasımpaşıya dönük "Heryer karanlık"ı söylesin ve biz bu lâğım kokan körfez sularında o şarkıyı dinleyelim, gazelli.

Şehrimizde konuk bir şair - ressamla, kendinin de ressam olduğunu dergisinde okuduğum bir dergi sahibisiyle, eski dostlarla beraber olunca, pis körfez sularının, karanlık meyhanenin ısıyacağı, güzelleşeceğini sanmak ne çocukluk. Bir deney daha. Yarımca'da, deniz kenarında gece. Ve dostlar. Olmuyor. Sergide Metin'in resimleri, öyle içinden aydınlık, sanat dostlarını bekliyor. Abucıları bekliyor. Amerikan büfesi olup da salonlarında bir tek resmi olmayanları bekliyor. Ötede biz, bilinmez hangi hınçlarla sözümona dostça konuşuyoruz. "Taş kırıyorum bütün gün. Mavinin yanına yeşilli taşıyorum. Yoruluyorum." Eoğlu, doğru söylüyor. Biz de yoruluyoruz. Ne demişti öbür Metin? Burası TAŞRA. Bilinmez, bizim yorgunluğumuz belki bundan.

İnci Başarır Paige'le...

Ünlü opera sanatçımız İnci Başarır - Paige'in doğumu Adana'da. Babası dış hekimini Hüsnü Başarır. Orta öğrenimini Arnavutköy Kız Koleji'nde yapmış. Sonra da Hukuk Fakültesi.. Avukatlık stajından sonra iki yıl, bitirdiği fakültenin İdare Hukuku bölümünde "asistan"lık ediyor. Oysa, daha minicikken sesinin güzelliği çevresinin dikkatini çektiğinden, bir süre özel "şan" dersleri almış ve İstanbul Konservatuvarı'nın ŞAN bölümüne girmiş. Ankara Operası'nın bu alanda, İstanbul Konservatuvarı'na katkıda bulunduğu 1958'lerde, burayı yönetmekle görevli K. Ruth Michaelis'le çalışmaları, sanatçıya, kesin uğraşım seçmekte çok yararlı olmuş. 1960'da, Hukuk'la ilişkisini keserek, yeni kurulan İstanbul Operası'na katılıyor. 1962 yılı İnci Başarır - Paige'in sanat serüveninde bir dönüm noktası: Almanya'dan sağladığı "burs".la, ilkten Köln'de bir anlaşma yapıyor ve değişik operalarda büyük başarı kazanıyor. Köln Operası solistlerinden Norman PAIGE ile evliliği o sıralarda işte. Birlikte Amerika'ya gidiyorlar. 3 yıl boyunca, New - York'da Carnegie Hall, Philharmonic Hall, Tonon Hall ve Metropolitan Opera'larında, öğünülecek çapta başarı sağlıyorlar. 1968 - 69 "sezon" unda, Dortmund Operası'ndan bir çağrı olarak bir sezon için Almanya'ya dönmüş, konuk sanatçı olarak söylemiş, ayrıca konserler vermiş. Tenor Norman Paige ile evli olduğunu söylemiş tik; PERI adlı bir de kızları var.

— İstanbul Operası'nın, yeni adıyla KÜLTÜR SARAYI'nın şunca yıl gecikmiş, gerçek müzik açısından nice zararlı olmuştu sizce ?

— Bu gecikmiş, özellikle "teknik" bakımdan, Batı operaları niteliğinde bir Türk operasının varoluşunu engellemiştir. Kısa sürede değerini benimsetebilecek birçok yetenekli sanatçı adayları da salt bu yüzden gölgede kalmışlardır.

— Bizde -genel anlamda - "çoksesli" dediğimiz müziğin varlığı yeni. Buna karşın, Devlet Konservatuvarı'ndan yetişen, ya da özel "ders" lerle gelişen epey sanatçımız, müzik - ses alanında evrensel başarılarla çarçabuk eriverdi. Bunu bir "gökten zembille inme yetenek" çözümüne bağhıyamayız elbette.. İşte, siz de bu öğüne verici kişilerden birisiniz. Gezeneksizliğine değindiğimiz bu alanda, bunca başarının nedeni, gizli ne olabilir acaba ?

— Sorunuz epey karmaşık; şuracıkta tüm görüşlerimi sıralamam da olanaksız. Apayrı bir yetki konusu bu..

— Siz daha çok dış ülkelerde sürdürüyorsunuz başarınızı. Sizinle örnek durum-

da çoğu sanatçılarımız da öyle.. Sanatın kısıtlı bir alanı, tutumu olamaz elbet; ama, tüm çalışmalarınızı, veriminizi ülkemizde değerlendirmeyi yeğlemez miydiniz?

— Ne yazık ki, yurdumuzda "klâsik müzik" ve özellikle "opera" alanında yeterince olanaklar henüz yok. Opera azlığı ve Batı operalarına uzaklığımız, bizleri belirli bir "maaş" la yetinmek zorunda bırakıyor. Yani bir tek operaya bağlanıp kalıyorsunuz. Çoğu kez, sıra da beklediğiniz oluyor. Oysa, gelişmiş ülkelerde durum bambaşkadır. Ayrıca, konser ve oratoryo olanakları bizde yok gibi, ki, bir sanatçı için bu yön çok zevkli, önemlidir. Şunu da ekliyorum; eşimin durumu, benim kişisel tutumumu da etkilemekte, dolayısıyla tüm uğraşımı ülkemize, toplumumuza adamamı engellemektedir. Ama, ileride, konuk olarak Türkiye'mizde de söylemeyi düşünmekte, özlemekteyim.

— Halkımızın çoğunluğu, evet, operaya ilgisiz. Bu da yadsınmaz bir gerçek. Oysa, tiyatroya ilgi alabildiğine arttı son yıllarda. Bundan şu sonuç çıkıyor: "Gerçek Müzik" e bir "allerji" var çoğunlukta! Bu

dengesizliği, gelişmeyi nasıl giderebiliriz kestirmeden ?

— Bu durum, salt bizim değil, hemen hemen her ulusun derdi.. Özellikle, eski opera yapıtlarının çağımıza uyamaması, yenilerindeyse gereken etkin gücün azlığı, bu çetrefil durumu doğurmaktadır. Bugün nice operalarda öncelikle "reji" ye önem verilmekte, sanatçıların sesleri kadar, oyun yetenekleri ve dış görünüşleri de gözetilmektedir. Libretto'ların daha anlaşılır, daha sanatsal yönü üstünde de çok duruluyor. Sahne dekorlarının, ışık sorununun da günümüze uygunluğu bu gereksinmelerle eşdeğerde elbet.. Diyeceğim, operanın özünü harcamaksızın, ona bir çağdaş "tiyatro" ögesi katmak da zorunlu olmaya başlamıştır..

Güzelleme

M. Eloğlu'ya

Köşeyi dönünce mosmor bir ağaç
Yüzün senin

Taşlardan evlerden sıkıldığım yerlerde
Birden o deniz
Yüzün senin

Karanlığın dönüştüğü güneşler
Yüzün senin

Sıcak otsuz kumlarda ansızın bir çiçek
Yüzün senin

Dökülen sıvasında birden o yoksul evlerin
Yüzün senin

Kim demiş eskir o yüzler korkutan alışkanlıklarla
Yeni bir yüz getirir akşamına korkular
Ve yüzün senin.

Turgay GÖNENÇ

MUTLULUK ve SANATÇI

★

Dr. Celâl ARABACIOĞLU

IV

GÜNEY'de dördüncü kez bu konuya değiniyoruz. Kısa özetlemeler ve derlemelerle, Antik Çağ'dan bu yana, türlü sanatçıların, düşünürlerin düşüncülerinden, görüşlerinden söz ederek, XVIII yüzyıla kadar gelmiştik.

Yüzerce kitabın yazıldığı, binlerce sözün söylendiği bu konunun, kısa bir yazıyla, derleme ile derinliğine inilemeyeceği aşiktir. İşte biz, Kant'a kadar böylece geldik. Bilerek bazı eksiklikler ve atlamalar yapmak zorunda kaldık.

Her yönde olduğu gibi mutluluk konusunda da, XVIII - XIX. yüzyıllarda, hatta günümüzde, Immanuel Kant'ın sesi kişi oğlunun kulaklarında sürekli çınlamıştır: **Aklını kullanmak gücünü göster...**

Ama, ilkenin aynı olması, bu çağların düşünce sistemlerinin de aynı olmasını gerektirmedi tabii. Bazan karşıt gibi gözüken, bazan tüm karşıt olan türlü düşünüş şekillerinin, bu çağlarda alabildiğine çatıştığını hepimiz biliriz.

Çünkü bu çağlara kadar genellikle kişioğlu mutluluğunu iki yönde aramıştı: **Yerde ve gökte...** Yerde arayanlar, yaşama amaçlarını dilediklerinde sağlayabilecekleri gerçeklere, gökte arayanlar ise, Tanrı buyruklarına ve kendilerini Tanrıya adanmakla, mutluluğa kavuşacaklarına inanmışlardı. Sanatçılar da böyleydi. Ama bu çağlara özellikle sanatçılar, mutluluklarını çok daha geniş bir açıdan aramaya ve bulmaya başladılar. Ve birçok kışleşmiş ölçüleri bir kenara itiverdiler. Sanatçı her çabasında olduğu gibi mutluluk çabasında da tüm bağımsızlaştı. Çünkü artık, ne yıkılma ne de zindanlarda çürüme korkusu yoktu. Hatta sanatçı Tanrıdan hesap sormaya, onunla konuşmaya başlamıştı.

Zaten XVIII. yüzyılın sonuna varmadan Kant'ın izinden yürüyen, Fichte, Schelling, Hegel, bazı yönlerden ondan ayrıldılar. Böylece Almanya'da romantizm akımı şekillenmeye başladı.

Bunun yanı sıra, filozofide olduğu kadar, edebiyat, şiir alanında da büyük değişiklikler oldu. Lessing (1749 - 1781), Schiller (1759 - 1805), Goethe (1749 - 1832) gibi ünlü sanatçılar yepyeni bir görüşle, alabildiğine hür, yepyeni yapıtlar kurdular.

TÜM MUTLULUKLAR VE YEŞİL GÖZLERİNLE 18 NİSAN 1963'e VARMAK

Kırşof kanunu gibi aynı devre üzerinde dönüyorum
Dönüyorum da tekrar sifıra eşitleniyorum ya Su - Zü
Onsekiz nisan bindokuzyüz altmışikiyi hatırlıyorum ya Su - Zü
Hatırlıyorum da o yeşil gözlerini kahroluyorum ya Su-Zü
Doğayı kucaklayıp didik - didik yapıyorum seni bulabilmek için
Seni bulabilmek seni alabilmek sana varabilmek için kahroluyorum ya Su - Zü

Kırşof kanunu gibi aynı yere tekrar tekrar getirip sifıra eşitleme beni
Geçmesin onsekiz nisan bindokuzyüz altmışikinin üzerine bir daha onsekiz nisanlar
O yeşil gözlerine benden başkası bakmasın
Gözbebeklerime çakılan o yeşil gözlerin mutluluk dilemesin başkasından

Onsekiz nisan bindokuzyüz altmışikideki Yenikapıyı hatırlıyorum
Hatırlıyorum da o yeşil gözlerini bana gösteren Tanrıya şükrediyorum ya Su - Zü
Zeüsten mutluluklar diliyorum Venüsten saklıyorum seni kıskanmasın diye
Saklıyorum da saklıya saklıya benden de saklanacaksın diye korkuyorum ya Su-Zü

Tanrı esirgememiş seni yaratırken emeğini
Tüm melekler doğanın yeşillerini toplayıp en güzelini gözlerine vermişler
Tanrının tüm emekleri yanında melekler de kıskanmamış en güzel yeşili senden
En güzel yeşili sana vermişler gözbebeklerinde boğulayım diye ya Su - Zü

Ismail YILMAZ

Bu alabildiğine serbestlik içinde sanatçılar, dünden çok daha mutlu idiler.

Artık bütün dünyada, kişioğlu duygularına düşüncelerine eskisinden çok daha fazla değer vermeye başlamıştı. Fransada gericiiler (retrogrades), boşuna çırpınıyorlardı. August Comte pozitivizm okulunu kurmuştu bile.

Lamarek (1744 - 1829), Charles Darwin (1809 - 1882), artık kişioğlunun, taştan topraktan yapıldığı, yaratılışla ilgilenmenin günah olduğu düşüncesini yıkıyorlardı. İnsan rahatlıkla insanı eleştirmeye başlamıştı.

Herbert Spencer (1820 - 1903) evrim düşüncesini kurdu. Böylece yaratılış ve ruhsal düzen din kitaplarının dışına çıkmış, kişioğlunun düşüncelerinde şekillenmeye başlamıştı.

Öte yandan Friedrich Nietzsche (1844 - 1900, kuvvetli bir lirizm içerisinde orijinal ve kudretli anlatımıyla, topluları bambaşka bir görüşle etkiliyordu.

Hepsinden söz etmeye imkân yok. Ama kısaca diyebiliriz ki, sanatçı artık çevresindeki duvarları yıkmıştı.

Günümüze kadar bu böyle geliyor. Hâlâ o zamanla bu zaman arasında bir köprü gibi duran Bertrand Russel (1872) bu hür düşüncenin en güzel örneği ve temsilcisidir.

Düşünürler ve sanatçılar açısından bakarsak, günümüzde de dünyanın düzeni böyle. Böyle ama, o kamıdayız ki, sanatçı, geçen yüzyıllara oranla şimdi daha zor mutlu oluyor. Bir başka deyimle mutlulu-

ğunu köstekleyen ve eskisinden çok daha kuvvetli bir barajla karşılaştı şimdi. Editörlerin tutumu...

Kabul etmek gerekir ki, hangi çağda olursa olsun para kazanmak önemliydi. Ama sanatçının böylesine paraya ve kazanmaya âlet edildiği zaman azdır. Bu yalnız edebiyatçılar için söz konusu değildir. Ressamlar, heykelticiler için de durum böyle. Neredeyse bir sanatçının yapıtının sanat değeri önemli değil diyeceği geliyor insanın. Şimdi önemli olan satış değeri sanki.

Eğer herhangi bir nedenle, örneğin sansasyonel bir düzen yaratmış iseniz, isminiz topluma yayılmış ise, yapıtınızı her kuruluş kolayca değerlendirebilir. Ama ne yarattıysanız yaratınız, isminiz yok ise kimse eleştirmeyi bile gerekli görmez. **Eleştirmesi için yalvarsanız bile**. Eğer yapıtını değerlendirmeye, sanatçının kendi yeteneği yok ise, paslanıp çürümek kaderidir. Bu hale devlet te seyircidir şimdilik.

İşte güzel bir gün batımını seyrederken içtiği bir fincan kahve ya da içki ile mutlanabilen sanatçı, bazan bir ömür verdiği yapıtını önüne koyar da ağlar şimdi.

İsmarlama şiir yazan bir ozan iseniz, bir partiye hizmet eden bir roman yazarıysanız, bir düşüncüyü destekleyen bir resim yaparsanız, yapıtınız derhal benimsenir ve değerlendirilir. Yoksa ne olursanız olunuz, kimse ne olduğunuzu merak bile etmez.

Bilmem ki, sanatçının kaderi yine mi değişiyor? Bilmem ki, sanatçıya değer verecek, değerli sanatçıları elevip bulabilecek bir kuruluş ne zaman düzenlenecek...

GÜNEY ve YAYINLARI

SUNUCU KITAPEVLERİNDE SATILIR

a) Anafartalar Cad. 724 İzmir - b) P.K. 6 Uşak

★

"ŞİRİMİZDE ÖĞRETMEN I ve II" yi Sunucu Kitapevlerinde bulabilirsiniz. "ŞİRİMİZDE ÖĞRETMEN III" için, öğretmenlikle ilgili şiirlerinizi lütfen P.K. 6 Uşak adresine gönderiniz.

Franz Kafka'dan

FELICE'e MEKTUPLAR

★

(Çeviren : Adalet CİMCOZ)

11. XI. 12

Sevgili Bayan !

Sizi yitirmedim demek! Umutsuzdum oysa, inanmıştım sizi yitirdiğime. Mektuplarımdan birinin havasını "yabancı" bulmuş, beni korkutmuşunuz da ondan. İstiyerek değil, ama bir lağnetlemenin kesinliğine inanmışlık vardı içimde, son zamanlarda biraz olsun kurtulmuş gibiydim bundan, şimdi gene mi onun buyruğundayım, diyordum. Toparlanamadım, bilemedim ne yazacağımı size; pazar günkü iki mektubum da baştan sona yapmacıktı, gerçek, herşeyin bittiğine olan inancımı. - Annemin ağlıyarak odama gelmesinin sırası mı şimdi, tam ben bu sözcüğü yazarken hem de, ne türlü ağlıyor bilerseniz (dükkâna gidiyordum, bütün gün dükkândadır, otuz yıldan beri, sabahtan akşama) okşadı beni, neyim olduğunu sordu, yemekte neden hiç konuşmamışım? (Oysa kendimi ele vermemek için, yeni değildim bu suskunluğum) Daha bir sürü şey sordu. Zavallı Anam! Ama bildim gönlünü almasını, öptüm onu, sonunda gülümse-di, kurumağa yüz tutmuş göz yaşlarıyla, sabah kahvaltılarında ötürü bana çıkışmasını bile başardım! (Yıllardır etmem kahvaltı) Anamın bu üzüntüsünün (epey geç öğrendim, ama o biliyor benim bildiğimi) nerden geldiğini biliyorum. Başka zaman anlatırım size. Gene o haldeyim, size söylemek istediklerimin çokluğu karşısında, nerden başlayacağımı bilemiyorum. Şu son üç günü, hep başıma geleceklerin kötü habercisi gibi görüyorum; bir iş gününün patirtisi içinde bir daha böyle-sine uzun bir mektup yazacağımı ummuyorum. Siz de anlayın, kızmayın bana, suçlamayın beni. Bakın, öyle bir tuhaf ruh hâli içindeyim ki, isteseniz de istemeseniz de, önünüzde dize gelip kendimi size bırakacağım, ne bir anı, ne de başkasına benden birşeyler kalsın; suçlu, ya da suçsuz, o mektuptaki değinmeleri istemiyorum sizden. Kısa mektuplar yazmak isteğim bundan ötürü değil sadece, (ama pa-

zarları hazdan dolup taşan uzun mektuplar alacaksınız benden) bütün gücümü romanıma vermek istediğinden de; bu roman sizin de sayılır. Hiç bir uzun mektupta, anlatılabilecek en uzun yaşama öyküsüyle ölçülemyecek kadar yansıtacağım içimdeki iyi yanları romanımda, hem de çok belirli bir biçimde. Aslında bitiş olmayacakmış gibi görünen öykünün şimdilik adı - bir fikir edinmeniz için söylüyorum - "Yitik Adam". Olay doğu Amerika'da geçiyor. (1) Beş bölümü bitti bile, altıncısı da bitmek üzere. Bölümlerin adları şöyle : 1. Bölüm : Ateşci; 2. Bölüm : Dayı; 3. Bölüm : Newyork yakınlarında bir çiftlik evi; 4. Bölüm : Ramses'e yürüyüş; 5. Bölüm : Occidental otelinde; 6. Bölüm : Robinson olayı. - Gözünüzün önüne birşeyler getirebilesiniz diye yazdım bu başlıkları, olacak şey değil elbet, sizde

buldum sanıyorum. Katılıyor musunuz bana? Beni, gene de korkunç yalnızlığımın başbaşa bırakmayacaksınız değil mi? Sevgili Kız., bir bakışınız için neler vermezdim şimdi.

★

Bütün soruların karşılığı pazar günü verilecek, aklımla toplanarak, dün niçin yazmadığımı da anlatırım, uzun bir hikâye o.

★

Hayır, ailemden ayrı yaşamıyorum, onlardan kendimi çekmiş de değilim. Evimizin sesini, küçük bir dergide çıkan ekli yazdıkları anlarsınız. En küçük kızkardeşim (yirmisini geçti o da) Prag'daki en iyi arkadaşımıdır; öteki kardeşlerim de boş değillerdir bana karşı, onlar da iyidir. Ama babam ve ben, tiksiniyoruz birbirimizden.

(1) "Yitik Adam" "Amerika" romanının ilk adı.

G Ü Z

Sanın ki pencerenizi bir asma bürümüşür
Dirhemi bespara etmez üzümleriyle
Sanın ki bir loşluk ışlar karanlığınızda
Metelik etmez

Ama yine de zindan gibidir kış
Kar bembeyaz.

André VERDET

Türkçeleştiren : Nur TÜRETKEN

kalsın bu adlar, gözünüzde canlandırıncaya değin. Onbeş yıldır ilk büyük işim bu, umutsuzca çabalarımın yanında, kendimi güvende duyduğum bir buçuk aylık bir iş. İşte bunu sona erdirmem gerekiyor, bunu siz de istersiniz değil mi? Belli olmayan zamanlarda, bölünerek, dikkatsizce, üstelik de sakıncalı mektuplara ayıracağım yerde vaktimi, bu işe vermek istiyorum, inanıyorum bana katılacağınıza; bugüne değin, nasıl ve nerden olduysa oldu, rahatladım ve doğru yolu

11. XI. 12

Bn. Felice !

Sizden bir dilekte bulunacağım, çalınca birşey, gerçekten, benden istense böyle bir şey, başka türlü adlandıramam. En iyi insana yapılabilecek en korkunç bir deney. Dileğim şu : haftada yalnızca bir kez yazın bana, hem de öyle ki, pazar günü geçsin elime o mektubunuz. Hergün aldığım mektuplarınıza dayanamıyorum, dayanma gücüm olmadığından, Mektubunuza karşılık veriyor, yatağa uzanıyorum, rahatım

sözde gelgelelim bir yürek çarpıntısı sarıyor beni tepeden tırnağa, ondan sonra artık hep sizinle doluyum. Seni mi, hem de ne türlü, anlatabilmek için başka yol bilmiyorum, bu da yetersiz zaten. Bu yüzden de, bilmek istemiyorum nasıl giyindiğini, öğrenince al-lak bullak oluyorum, soluk alamıyacak denli, bundan ötürü de bilmek istemiyorum bana "iyi duygular" beslediğini, öyle ya o zaman niçin yazıhenede, ya da evimde oturayım sersemlem gibi, niçin gözlerimi kapayıp atlamıyayım trene, sana kavuşana dek açmıyayım gözlerimi? Böyle davranmamı engelleyen kötü, çok kötü bir neden var, kısacası şu: esenliğim ancak kendime yetecek kadar, evlilik, hele babalık için, söz konusu olamaz. Gelgelelim mektubunu okuyunca, bildiğim gerçeklerin çoğunu atlayabilirim.

N'olurdu, vereceğin karşılığı şimdiden bilseydim! Nasıl üzüyorum seni, rahat odanda şu mektubu okumağa nasıl da zorluyorum, böyle bir mektup almamıştın daha! Bana mutluluk getiren adımı, hortlaklar gibi emiyorum kimi zaman, öyle sanıyorum. Keşke gönderseydim Cumartesi günü mektubu, yazma bana, ben de yazmıyacağım sana, demiştim. Neden o mektubu göndermekten alıkdımdum? Herşey düzelebilirdi, Rahat bir çözümü nasıl bulacağız şimdi? Bir yararı olur mu, haftada bir kez yazmanın? Hayır; bunlara başvurmakla, ancak küçük üzüntüler kalkar ortadan. Biliyorum, pazar mektuplarına da dayanamıyacağım.

Pazar günü kaçırduğum fırsatı hoşgöstermek ve yitirmek üzere olduğum yazma gücüne dayanarak şunu diliyorum senden : yaşamayı seviyorsak, herşeyi oluruna bırakalım.

"Senin" diye mi atacaktım imzamı? Yalan olurdu. Hayır, Ben, benimim, ölene dek de kendime bağlı kalacağım; bununla yetinmeğe bakmıyorum.

F r a n z

(Bu mektup, bir demet gülle gönderilmiştir.)

MARILYN MONROE

Fikret ÜRGÜP

MARILYN MONROE

(Başka şeyler düşünüyordu.) Birdenbire hatırladı: Bir gece önce Marilyn Monroe'yu dudak köşelerinden öpmüştü. (Bir baş sağlığı dönüşünde kamyonlara binerken.) Kalabalıktılar. Kamyonlara sıkışıp yerleşmişlerdi. O da Marilyn Monroe'nun yanına düşmesini becermişti. Kamyonun her sarılışında, fren yapışında sağ kalçasıyla sağ bacağı boydan, boya Marilyn Monroe'ya değiyordu. (Dudak birleşiklerini öpmüştü ya! O çukurları.) Şimdi bu da cabasıydı onun bayramının. Seyrek sokak fenerlerinin önünden geçerken kamyonun içi aydınlanıyordu. Ve o kısa zamanda kendisi için çok önemli olan duygularla düşüncelerinin az önceki olaylarla ilgisini ortaya çıkarmak için dizinin üzerindeki deftere ne aklına gelirse yazıyordu. Bir aydınlık, bir karanlık olduğu için kamyonun içi, satırlar birbirine karışıyor, birbirinin üstüne biniyordu, ama o aldırmiyordu. Böyle karışıklıkların içinden çıkmağa alıştı. Hem, daha nelerin.

"MARILYN MONROE KENDİNİ İNTİHAR ETMİŞTİ."

Usta bir berber, karısının saçlarını tıpkı Marilyn Monroe'nun saçlarına benzetmiş. Saç tokaları, firketeler döküldüğü zaman bile tıpkı Marilyn Monroe'nun saçları. O geceyi unutamıyordu. Aldatılmak istemiyordu. Marilyn Monroe yoktu artık. Karısının saçları neden öyle?

— Firketelere bak canım, konsolun üzerinde dedi karısı, yoksa kaybolur hepsi.

Kaybolursa artık bir daha Marilyn Monroe'nun saçları da olamayacağı. Kaybolurdu firketeler tabii. Kediler yutarlar da, kılçık gibi boğazlarına saplanırdı. Şimdilik firketesiz, tokasız da saçları Marilyn Monroe stilindeydi karısının. Çok usta bir berber işi. Kedileri mi kurtarmalıydı, yoksa karısının bu oyununa son mu vermeliydi? Firketeler bulunur mu kolayca halının üzerinde? Halıdaki desenlere karışırlar. Oda yarı karanlık üstelik.

Baş sağlığı ziyaretinden sonra serinlemek için havuza girmişlerdi o gece. Yüzme havuzuna. İkisi, Marilyn Monroe'yla o. İkisi de çiril çıplak. Soyunurken Marilyn'in acayip markalı sütyenlerini görmüştü. Sütyenleri çıkarıp asmıştı bir çengele. Ama sanki inip kalkıyor gibiydiler. Onun memelerine alışmıştı koyu renkte sütyenler.

Beli ip-ince, etleri yumuşacık, memeleri sert ve dolgundu. Ağzının içi sıcaktı. Yüzünde hüznü vardı, gülerken bile. Suyun içinde şakalaşırlar. Ancak kamyonu dönerken bir defacık dudak yanlarındaki çukurları öpmüştü. Kokusunu unutamıyordu. Marilyn Monroe kendini intihar edince, çevirdiği film yarıda kalmış. Onun özel berberi gelip karısının saçlarını tıpkı onunki-ne benzetmiş. Filmi yarıda kalmamış diye. Marilyn Monroe yoktu artık.

Yaşamadan usanmış, arkasına bakmadan çekip gitmişti Marilyn Monroe.

Firketeleri isterse yutsunlar kediler de boğazlarına saplansın. Aramıyacaktı onları halının üzerinde emekliyerek.

Ne yaparsa yapsınlar.

Marilyn Monroe kendini intihar etmişti.

*

O zamandır kendini içkiye verdi. Deniz üstü meyhanelerinde. Duvarda Marilyn Monroe'ya benzer Rum güzellerinin fotoğrafları. Gülümser dudaklı, ama gülmeyen. Kaşlı, gözlü, kirpikli. Yumuşak etli, Memeli, muskallı, kokulu, sahici değil gibi kadınların fotoğrafları. Etlerinin içi görülen kadınlar.

Deniz üstü meyhanelerini tutan salaş direkler arasındaki yeşil sularda inanılmaz renklerde küçük balık sürüleri kız memelerini oksuyordu. Midyeler ağız açmış bakıyorlar olanlara. Horozbinalar uzak ve yabancı, ne balık ne değil.

Horozbinalar ortada kalmış, rıhtıma dikine turmanıyorlar.

Marilyn Monroe'suz olur mu dünya ?

Çipuralar bir dergi parçasını didikliyorlar ve sayfayı döndürüyorlar suyun içinde. Yarısı yırtılmış sayfada Marilyn Monroe'nun çiril çıplak aşağı tarafları. O geceki yüzme havuzundan, elbette tanıyor.

Yandaki bir yalının rıhtımında küçük bir kız beklenmeden denize atıyor kendini. Soyu soppu, bir çığlık koparıyorlar. Küçük kız yüzmeği öğreniyor birdenbire.

Anası, kızkardeşleri, teyzesi o rıhtıma çıktığı zaman üzerinde dolaşan erkek bakışlarını kuskunyorlar. Küçük kız hafiften gülüyor. Ne kadın olacağını bilir gibi büyüyünce. Marilyn Monroe gibi. Sonradan ne olduysa oldu. Küçük kızın ufak bir elma kadar toparlak ve kaygan memeleri var. Yeni büyümeğe başlayan memeleri. Sarı saç, sarı tüylü. İnsanın içini çektiren bir kız. (Marilyn Monroe gibi.) Kalkmışlarda karısını Marilyn Monroe'ya benzetmişlerdi usta berberler.

Ne yaparlarsa yapsınlar. O kendini içkiye vermişti. İçki içerken, istediği zaman yalnız, istediği zaman onunla baş başa, dudak dudağa.

Masalar doluyor. Kadınlar da geliyorlar. Duvardaki kadın fotoğraflarından utanmadan; konuşuyor, gülüyor, şakalaşıyorlar. Kadeh kaldırırken küçük parmakları öyle bir yukarıya kalkıyor. Kötü boyanmış tırnakları üstelik pis.

Duvar, burun delikleri açık, üst dudağı alttakinden daha geniş, ağız gülümser, gözleri renkli, omuzları yumuşak, etinin içi görülen, memeli, muskallı, kokulu bir Rum dilberi. Deniz kokulu. Kimin nesi olduğu bilinmeyen kadın. Onu görüp utanmıyorlar, meyhaneye akın edip, yiye, içen konuşan kadınlar.

Deniz üstü meyhanesinde, küçük kızların rüyalarına giren palikaryalar, onu tanıyan balıklarla elbirliği etmişler de hoş geldin diyorlar. Marilyn Monroe'yu unutmamak için...

Onu umutsuz seviyor, kuşlar bile.

Desen : Hasan KAVRUK

DİP DİRİ

Herşeyin en güzeli senin,
Tüm yeşillerece.

Akpak düşler,
İpslak giysiler,
Biçimlenen ağaçlar,
Senin, benim ve onun olan
Doğa...

Ama herşey, herşey bugün için,
Sadece senin için,
Güzel ve olumlu bana.

Sevinç SÖNMEZ

II

MARILYN MONROE İNTİHAR ETMEDİ

Kazaya kurban gitti.

Doğrusunu Judy Garland biliyor :

"Birkaç uyku hapi alırsınız. 20 dakika sonra uyanırsınız. Kaç tane aldığınızı unutmusunuzdur. Birkaç tane daha yutarırsınız. O zaman aklınız başınıza gelir. Hepimizin başına gelmiştir. Bana oldu. Bereket, biri gelmiş, görmüş te ölmemişim..

Marilyn Monroe uyku hapını fazla kaçırınca telefona sarılıyor.

Kimse yok.

Telefonun öteki ucunda ben olaydım, kazaya kurban gitmezdi.

O akşam, dudak birleşişindeki çukurları öptüğüm, sarışın, sıcak, kadın ve güzel Marilyn Monroe.

Bir gece, bir partide. Judy Garland'ın peşinden ayrılmıyor.

"Bırakma beni, korkuyorum" diyor.

"Hepimiz korkuyoruz. Herkes korkuyor. Ben de korkuyorum."

(Bana sığınyordu sevgili Marilyn. Ne diyebilirdim?)

— Hapçılar, drog kullananlar, esrarkeşler, alkolikler ailesi birbirini tanırlar. Yalnız değilmiş gibidirler.

Yalnızlık insanı öldürür.

Marilyn de, Judy de yalnızdılar.

Şöhrete ulaşınca büsbütün yalnız bırakıldılar. İşveren patronlar onları çekemiyor, emek istiyordu. Ne oldu bu kadınlara? diye. Oysaki, Marilyn de, Judy de tam kadın olmayı istedikler.

Judy, yazısında korktuğuna uğradı. Uy-

ku hapını fazla kaçırdı. Yardımına gelen olmadı. Ve gitti.

"Herkes beni rüyalarında görüyormuş:
— Koskoca gözlü küçük kız - otobüste her tarafı oynayan daha büyükçe kız -
— Elindeki mikrofonu "Bırakıp gittin beni" diye haykıran genç kadın. -

"İyi ama, ben bunlardan hiçbiri değilim ki. Judy Garland'ım."

Herkesin rüyasına başka başka girersem, bu yükün altından kalkmam. Kimim ben? Yapayalnız bir Judy Garland."

Beş kocadan boşanmış.

Odada dönüp duruyor. Dost hasreti içinde. Hiç olmazsa bir telefon çalsa diye bekliyor.

İçiyor. Üstüne de uyku hapları.

Telefon ediyorlar arada bir.

— Öldü mü? diye soruyorlar

Judy'nin anası cadı. Onun parasını yerli yersiz harcıyor.

Judy, milyonlar kazanan parasız.

Ama, asıl, sevgisizlikten ölüyorlar Marilyn de, Judy de.

Ben biliyorum bunun ne olduğunu. İkisini de anaları sevememiş.

Sevilmeyen de sevemez.

Yapayalnız kalır. Kendini aynalarda seyrederek. Ya da sahneye çıkar.

Beni varım, diye.

Marilyn, ipi kopmuş bir uçurtmaydı.

Biliyorum.

Dün gece yatağında, yanıma sokulmuş yatıyordu Marilyn. Pembe dudakları rahatı.

Oğlum, yatağın ayakucunda bir iskemleye oturmuş, bize bakıyordu. Anlıyarak Marilyn Monroe sevgiyi bilseydi, kazaya kurban gitmez, ölemezdi.

— Keşke herkes gibi olsaydım, diyordun.

Herkes gibi olsaydılar sanatçılar. Marilyn, Judy, Humphrey Bogard ve eşitleri, dünya yüzü ne yoksul kalırdı.

Judy Garland, ne zaman başı sıkışsa, başkan Kennedy'ye telefon ediyor.

Başka kime dert yanacak ?

Kennedy, bir toplantıda.

Hemen geliyor telefona :

— Merhaba, şekerim, televizyon işi nasıl yürüyor ?

— Sormayın, başım belâda. Norman Jewison gelecekmiş. Haftada 10.000 dolar istiyor. Bunun altından nasıl kalkarım ?

— Sen mi çağırдың Jewison'u ?

— Yok, efendim, Patronlar istiyorlar.

— O zaman parasını da onlar versinler. Sen bir "sent" bile verme. Şimdi bana (Over the Rainbow) un son dörtlüsünü söyle. İyi gelir, rahatlarım.

Marilyn Monroe telefona sarıldığı zaman kimse çıkmadı.

Telefonun öteki ucunda ben olsaydım, kazaya kurban gitmezdi.

(Ben ama severim.)

— Sen ölemezsin, derdim.

Ölemezdi, güzeller güzeli, sıcak, sarışın, kadın, insanın içini ürperten kadın çocuk.

Gidip onu kurtarırdım. Miğdesini yıkarırdım. Şişelerle su içirirdim.

Vücudunu okşar, ovalardım.

Dudaklarından içeriye kendi nefesimi verirdim.

Göğsü inip kalkmaya başlar.

Mavi gözleri açılıp, beni, eski maskarasını tanıır, dudakları gülümserdi.

Marilyn Monroe intihar etmedi.

Ben biliyorum.

Tuh, Allah kahretsin.

Desen : Metin ELOĞLU

Hırsızlama

Ne kadar çalışırlarsa o kadar yaşlanırdık
Bir hırsız çevikliğinde ve üstümüzden sık sık
Geçtikçe gölgesi yelkovanla akrebin

Her zaman bulunmuyor arada bir eski evlerde
Uzunca bir zaman onarılmamış ve yerde
Duruşunu kutlamak bir bozuk saatin

Hiç onarılmasa ya da kurulmasa ikide bir
Dursa köşelerde hep aynı zamanı gösterir
Bir susuk saatin akrebinde kin

Her zaman aklımızda ama kırık dökük
Bir yarışa başlarken çalınan düdüğü
Güzelliyor sonunu o sürgün çetenin

Zaman dışı bir güzellemeden arta kalan hüznün
Kuru bir dal gibi eğilse üstüne yüzünüzün
Son vuruşu yaparken sıtmaya kinin

Ve gök hiç yanılmamış bir saat ayarında
Yıkılığın türküsünü dökerken kıraçlara
Insek kıyısına çığlıkların bir derenin

Ne kadar çalışırlarsa o kadar yaşlanırdık
Bir hırsız çevikliğinde ve üstümüzden sık sık
Geçtikçe gölgesi yelkovanla akrebin

Ruşen HAKKI

Halk Türküleri

Mustafa SABRI

Son günlerde elime birkaç halk türküsü geçti. Tekrar okuyorum. Ne doyulmaz şeyler.. Bakıyorum; bir içlilik, bir duygululuk; bakıyorum, bizi yaşama ve dünyaya bağlayan bir havaları var. Tüminün, destan, roman, film kadar büyüyeabilen, genişleyen birer öyküsü de oluyor. İşte, Gürece'li bir eşkiyanın kandırılıp kasabaya getirilmesi ve oracıkta öldürülmesini anlatan şu türkü :

Gürece'den ayrıldım yolum selâmet
Susurluğa varmadan koptu kıyamet
Atayım mı Güreçeli bulmuşum fırsat
Atma Selânikli atma pişman olursun
Kara gözlü Meryem'ime düşman olursun

Ali'min anası bir ince hatun
Kemerimde yatıyor binbesyüz altun
Vurmayın Ali'mi alayım satın
Atma Selânikli atma pişman olursun
Kara gözlü Meryem'ime düşman olursun

Sanatın, GERÇEK diye ter - ter tepindiği çağımızda, halkın kendi görüşü ile, yine kendi "atmosfer"i içinde yarattığı türkü, gerçeğe en güzel, en yüce anlamını kazandırıyor. Onu, ne salt günlük yaşamımızın yavan olayları, ne de somut "eşya" olarak alıyor. Ona ruhunu, benliğini koyuyor. Bir yaşam boyunca sürüklenip gittiği doğal ve sosyal koşulların etkisiyle nasıl bir "karakter", dünya görüşü, yaşam anlayışı edindiyse; nasıl gülüyorsa, kızılıyorsa, ağlıyorsa, seviyorsa, konuşuyorsa, gerçeği o oluyor gayrı.. Gerçek sanat da, halk türkülerinde olduğunca, tüm bunları doğru olarak, güzel olarak tanımlayabilmektir ! İmgeleri, havası, herşeyiyle Anadolu, Türkiyeli... Gerçekçi Türk Şiiri, bana kalırsa, - biçim'de ne tür öğeler kullanılırsa kullanılsın - bu etkin, özgün havayı yakalayabilen şiiirdir. Bundan ötesi, "edebiyat" oluyor. Bakın, başka bir türkü :

Kızılkaya'nın çamları
Meskânım olsun efem Bahkesir'in damları
Ah ne olaydım olaydım

Keşki ecelimle
Sındırğı dağlarında öleydim
Keşki kendi elimle
Sındırğı karakoluna teslim olaydım

Yavuz olur uncuların kepeği
İnsan eti yiyor Şakir efenin köpeği
Ah ne olaydım olaydım
Keşki kendi ecelimle
Sındırğı dağlarında öleydim
Keşki kendi elimle
Sındırğı karakoluna teslim olaydım

Kuru olur kahvelerin telvesi
Davullarla geliyor Şakir efenin kellesi

Tüm bu özellikler halk türkülerinin dilinde, kökenindedir. Soy-lu sanat "taklit" ten ille de kaçındığına göre, bu bilinmeyen bir kişinin, birçok kişinin ortaklaşa bütünüledikleri TÜRKÜ de taklit edilemez elbet.. Zaten onda "olan" vardır öncelikle; arama yoktur, sanat özenmesi yoktur. O, yüzyıllar boyu süzüle süzüle kazandı-ğı "deyiş gücü" yle, çevresinde olup - bitenleri kendi havası, kişiliğiyle söyleyip geçer... Öyle bir deyiş gücü ki, şurasını - burasını daha güzelleyebilmek gayrı olanaksızdır!

Oysaki, sanat salt gerçeğe de yetinemez; en güzeli, en doğ-ruyu, giderek, en yararlıyı arar. Sanat, bu arayıştır. Yılmadan, çekinmeden, yürekli bir arayış.. İçinde yaşadığımız doğal ve sosyal koşulların gerektirdiği bir dünya görüşü, bir beğeni zorlar bizi bu arayışa. Ne ki, halk türküsünde bu çaba, bu "cür'et" yoktur. İşte bu bakımdan, onlar bize saf, iyiniyetle yüklü, bilinçli bir yol, yöntem gösterebilirler.. Ona yönelmek değil, eğilmektir yapacağımız şey. Özündeki imgeler, pırıltılar için değil; sağlam, etkin bir deyiş gücünü yansıtan "dil" i için.. Günümüzün "müthiş" bilimi, sanayii ve düşüncesi evreninde yaşayan bir kuşağın, yepyeni sanat kuş-kularıyla yüklü bir kuşağın şiir dili, halk dilinde en gelişmiş yapı-sını kazanmış bulunuyor. Hiç değilse ilk "klâsik yapı" yı..

Gayrı, sanatçı için daha iyiyi, daha güzeli, daha doğruyu bul-mak kolaylaşmıştır. Tümümüze, "aydın kişi" olabilmek kapıları apaçıktır. Ve de böylece, Türk şiiri - ulusca, halkca - bizlere ya-şama sevinci, yaşama gücü kazandırabilecek bir ortamdadır. İn-sani insan kılan değerlere daha kestirmeden, daha tez ulaşabiliriz..

Meyhanceci fenerimi yakıver
Ben gidiyorum sen arkandan bakıver

Çâreserin aman ufak - tefek tepesi
Şakirin aman Aptullahtan şüpesi

İki Tür Düşünür

Felsefe yöntemlerini, içinde doğdukları topluma olan bağlantılarıyla ele alırsak, iki tür düşünür ortaya koymak olasıdır. Kimi düşünürler, yaşadıkları toplumun değer yar-gılarını olduğunca benimseyip, zekâlarını ve güçlerini, on-ları temellendirmeye ve yaymaya yöneltmiş gibidirler. Bir insanın bilincini doğrudan doğruya kestirmek olanaksız olduğuna göre ,toplumun, İYİ, GÜZEL, HAKLI, DOGRU bellediği şeyleri kabullenip temellendirirken, bu tür düşü-nürlerin gerçekten özden olup olmadığını pek kestiremeyiz. Oysa, sonuçları bakımından, bu düşünürlerin yaptığı iş; olumlu, yapıcı, yaratıcı düşünceyi, güzel'den, iyi'den, hak-h'dan, doğru'dan ötelediği için sakıncalıdır elbet.. Nedeni,

bu tür düşünceler, toplumun o dönemde varolan değer yar-gılarını kökenlemek, savunmakla, doğal gelişime katkıda bulunacak etkin yönünü yitirir; araştırmacı, yenileyici bir öge olmaktan çıkar.

İkinci tür düşünürlerin tutumu, salt bir temellendir-me, savunma, yenileme gücü, çabasıdır. İşte bunun için de onlar, yeni bir iyiden, yeni bir güzelden, yeni bir doğrudan söz açınca, - zorunlu olarak - toplumla çatışırlar. Socrates, eskimiş dinsel ve töresel yargıları yeterli bulmayıp, daha yenilerini tanımladığı, savunduğu için öldürülmüştü. Oysa, olanakları zorlayan ve yaratıcı olan düşünce elbette ki, Socrates'e benzeyenlerin düşünceleridir.

Selâhattin HILAV

ÇAĞDAŞ FRANSIZ RESMİNİN DEVLERİ RESİM ve HEYKEL MÜZESİNDE

Hasan KAVRUK

Empresyonistlerin yenileyici tutumuyla büyük bir açılma ve özgürlük dönemine kavuşan Fransız resim sanatı, yıllarca binbir serüvenden geçmiş, türlü araştırmalar ve kaynaşmalarla dopdolu, çok yönlü bir somut çizgiye ermiştir. Her dal'da olduğunca, hep yenilik peşinde koşan çağdaş resim sanatı da ancak bu tür atılımlarla çok boyutlu olanaklara kavuşarak aydınların, giderek halktan kişilerin ilgi ve tutkusunu sağlayabilmiştir.

Fransa ile yaptığımız Kültür Anlaşmaları sonucunda, ülkemiz için çok yararlı bir eylem gücü kazandık. Sanımca, Türkiye'de ilk kez, "Çağdaş Fransız Resmi" nin 50 "temsileci" si, 50 değişik türden, özgün yapıtlarıyla, Dolmabahçe Sarayı - Resim ve Heykel Müzesi'nde sanatseverlere cömertçe sunuldu... Neo-Empresyonist'lerden bu yana derlenen ve günümüze değin her tür ve tutumu kapsayan bu ilginç örnekler, umulanın ötesinde gördüğü ilgi dolayısıyla bir süre daha uzatıldı. Serginin 28. günü, gezip görücü sayısının 38.000'i aşması da bu kanımın en kesin kanıtıdır. Ülkemizin "kültür" ortamı düşünülürse, bu rakam olağanüstü saymak çok doğal! Batı'da, bu türden gezginci sergiler, müzeler ve de giderek galeriler hep halkı bu alanda uyaran, benimseten birer "okul" olmuşlardır. Ne var ki, andığımız gösterilerde, ille de bir açıklayıcı, soruları yanıtlayıcı görevliler vardır. Bu kişiler gerçekten tam bilgili, yetkili, her çeşni düzeye uygun bilgilerle yüklüdürler. Gönül isterdi ki, bu sergide de, çoğunluğun gereksinme duyduğu kimi açıklamaları yapmakla görevli kişiler bulunsun! Kökeni çok olumlu bu "kültür hizmeti" nin o yönü düşünülmediğinden, resim bilgisinden, eğitiminden yoksun çoğu halktan kişiler, şöylesine bir dolanıp ayrıldılar sergiden... Arada : "Bunu bizim oğlan da yapar...", "Geç be kardeşim, vaktine yazık!", "Milyonluk resim dedikleri bunlar mı, yahu?", "Bu adamlar bizimle düpedüz dalga geçiriyorlar..." gibisine sözlerin, daha doğrusu kestirme izlenimlerin "çatlak zurna"lığını kendi beceriksizliğimizde aramalıyız elbet...

Önemli bir başka duruma da değinmeden edemeyeceğim : Türlü "tandans" ların öncüsü olan bu 50 büyük sanatçıdan ancak 15'inin yapıtı, kişiliklerini gereğince yansıtabilir nitelikteydi. Resimseverlerce çok iyi tanınan bu 15 ustanın adlarını da verelim : SIGNAC, BONNARD, MATISSE, DUFY, VLAMINCK, DERAİN, BRAQUE, GRIS, LEGER, LHOE, TANGUY, GROMAİRE, CHAGALL, UTRILLO, BOMBOIS.

Öbür 35 ressamın yapıtları, müze depolarından çıkarılıp kervana katılmış oldukça güçsüz ve sanatçısının gerçek kişiliğini yansıtmaktan çok ötelede işlerdi.. Ki, bu tutum onlara karşı bir saygısızlık olarak da anılabilir !

Tüm ülkelerde olduğunca, HALK, çağdaş resme karşı değil; onu anlayıp sevmek eğiliminde.. Ne var ki, ona bu yolda "kılavuzluk" edebilecek, sorumlu, yetkili ön-

cülerden, olanaklardan yoksun. Bu noksanlık da kişisel çabalarla, çıkışlarla sağlanamaz ki... Daha bilimsel, eğitimsel yöntemleri uygulamak da DEVLET BABA'ya düşüyor !

Az yukarıda andığımız gibi, halkın bu tablolar karşısında ilgisizliği ya da olumsuz tepkisi olağan sayılacağına göre, Pablo Picasso'nun şu sözünü de ekleyiverelim : "Herkes sanatı anlamaya çalışır. Peki, bir de şunu sorsak : Neden kimse kalkıp da, kuşların şakıyışını anlamaya yeltenmez ? Geceyi neden seviyoruz ? Neden çevremizdeki çiçekleri ve tüm güzelliklerin gizini çözmeyle dert edinmiyoruz ? Ama, iş, bir sanat ürününe gelip dayandı mıydı, herkes hop oturup, hop kalkıyor bunu anlamak için. Niye ? Niyesi, öncelikle anlayabilselerdi ki, bir sanatçı, yaratmak gereksinmesinin buyruğundadır. Bir tür kendi kendine tutsaklıktır bu. O bir kırıntıdır şu evrende ve bizlere salt güzellikler, sevinçler, yeni coşkular vermekle yüküm-

lüdür. Başka bir "emir kulluğu" beklenebilir ondan. Yaptıklarımın, benden gayri birilerine de aynı duyguları vermesi düşüne kanmak, saflık olur..."

Resim ve Heykel Müzesi'ndeki bu az raslanırsan serginin - özellikle Batı'ya gidip göremiyenler için - her yönüyle daha bir düzenli, daha bir öğretici, uyarıcı olabilmemesini dilerdik. Bunun bir koşulu da, bu "imza" ları ve "tandans" ları hazırlayan öncü Empresyonist'lerin halka ve sanatseverlere "etrafıca" tanıtılmasıydı. Oysa, uygulamadaki ters tutum, çoğu sanatçıların iska geçilmesine ön neden oldu, denebilir..

Candan dileğimiz, bu tür sanat olaylarının yurdumuzda, şimdiden öte de, daha dengeli, daha saygılı, daha bilgili bir yönle sürdürülmesidir. Günümüz Türkiye'sinin yepyeni devinimlere, düşünelere, sanatsal girişimlere gereksinmesi güngünden artıyor. Dörtgözle, tüm iyimserliğimizle beklemekteyiz...

Düşlerine Gireceğim

Düşlerine gireceğim senin de...

Hani bir garip olur ya insan akşamüzzerleri

Yemin ederler ya sevenler birbirlerine

İşte öylesine yeminliyim

Düşlerine gireceğim senin de,

Bir günün arta kalanında

Ellerimde zaman dotusu aşk olacak,

Zaman dolusu yağmurlar yağacak zambaklar üzerine

Sana adadığım gecelerin ötesinde

Düşlerine gireceğim senin de...

Kenar mahallelerde güzeller dansedecek

Usların varamadığı bir sevgi dolacak gönüllere

Ve mutluluğa bir yolcu uzanacak bu dünyadan,

Bu dünyada saatler geceyarısını vuracak,

Yaban topraklara çizilecek anularımız

Düşlerine gireceğim senin de...

Umudunu bulmayanlar ağılayacak bu gece

İlgit ılgıt bir meltem esecek üstümüze

Sokaklarda bir melancolie duyulacak

Bir komparsita düşecek adımlarının dibine

Gülüşlerine acılar saplanacak

Ve gözlerim günlerim kadar siyah

Düşlerine gireceğim senin de...

En temizinde, en yücesinde bir sevgi

Kollarımda bir aşk olacak yeşil yeşil,

Bir çocuk gülecek saflığımızı

Günlerin en güzel arta kalanlarında

Hani bir garip olur ya insan

Hani yemin eder ya sevenler birbirlerine,

İşte öylesine yeminliyim

Düşlerine gireceğim senin de...

Piyale GÖNÜLTAŞ

Ne diyeceksin bu akşam, zavallı yalnız ruhum,
Ne diyeceksin, kalbim, bir zamanların neşesi,
En güzele, en iyiye, en sevilene âşık,
Bir bakışla ebediyen çiçeklenen ?

— Onurumuzu bırakacağız şarkılarda övgüleriyle :
Hiçbirşey onun zorunlu yumuşaklığı ile ölçülmez,
Ezgi dolu varlığı ve meleklerin kokusuna eş
Ve bizi kaplayan ışınsal gözüyle değiştirilmez.

Bu ister gecede, ister yalnızlıkta olsun,
İster yolda veya toplulukta,
İmgesi bir alev gibi dans ediyor havada.

Bazen konuşur ve der ki: Ben güzelim ve emrediyorum
Bana duyduğunuz aşk için yalnızca güzeli seviniz;
Oyum ben, melek ve sevgiyim, gerçek bir "Madon".

Baudelaire - XLII. şiir

kayahan okay

Van Gogh

VAN GOGH ve RENK ÖZGÜRLÜĞÜ

Tülin AYDA

Van Gogh bir kez usumuza takılıverdi miydi, kendimizi doğanın o yalın ama soy-lu, pırıl pırıl kırmızıları, yeşilleri, sarıları içinde buluveririz.. İşte bu ilginç etkinliğiyle, çağdaş resmi dolaysız etkileyen bir sanatçıdır Van Gogh! Öylesine ki, yaşamının türlü güçlükleri içinde, ona özgü yalnızlığını unutturan, doğadan edindiği bu gözaltı renkler sevisi olmuştur, "Rengin niteliği, doğrudan doğruya seslenir insana; o çağrıyı duyup da, onunla sarmaşamamak ne haddimize!" diyen bu usta, elbette ki XX. Yüzyıl sanatını da hazırlayabilecek yetenekteydi..

1853'de doğdu Van Gogh. Serüven yük-lü yaşamın öncelerinde hiç mi hiç ilgilen-miyordu resimle, ya da öbür sanat dallar-ıyla. Evrenin gizleri onu koyu bir "din-dar"lığa iteledi. Örnekse, en yoğun, en "dramatik" çalışma dönemlerinde bile ce-binde tek bir kitap vardı : Thomas e Kempis'in İSA'yı inceleyen bir yapıtı! Öldüğü 1890 yılına değin yarattığı tabloların he-men hiçbirinde - ki bunların sayısı 800'ü aşar - dinsel konulara eğilmediği halde, TANRI'yi aradı durdu hep; yapıtlarındaki o eşsiz devinim ögesi, o yarı isyan, yarı dua haykırış bu yönünün en belirgin tan-ğıdır. Birbirinden güçlü 800 tabloyu 10 yılcağın içine sığdırış! - 26 yaşında resim yapmaya başlamıştı.. - Vincent Van Gogh'un DEL'liği de, DÂHİ'liği de onu içten güden bu dinsel kaygılarda, inançlarda, kuşkulardaydı elbet..

Dost'suzluğu biyana, ekinli ama bağınaz ya da şımarık bir toplumun beğenilerine hiç ödün vermedi. Konusunu ille de ezber-lenmiş görüntülere benzetmek.. hiç yanaş-madı buna. Kısacık yaşamında kendini e-

ze - yıprata harcamasının ana nedenlerin-den biri de - belki en önemlisi - buydu : Ze-kâsına, duyarlığına, tekliğine alabildiği-ne güven! Varolan değil, kendi dünyası-

İBO

Küçük Çingene Ibo'nun
Yüreği ne kadar bilmiyorum.
Gözleri ve sesi kocaman!
Ne zaman konuşsa, baksa ne zaman
Bir süre gülmüyorum.
Suskunluğu üstümde onun!

Küçük çingene Ibo'ya
Para verseniz almaz
Örneğin çöpünüzü döktü diye.
Ama bir küçük hediye;
Bir portakal, bir elma, bir muz
Hani manavlarda görüyor ya!

Küçük çingene Ibo'da
Onur var, sevgi var, iyilik var
Çevresiyle dolu sınırsız !
Suçu yok ki utanılacak,
Yoksulluğu dört kuşak geriye uzar
Ataları gibi iyimser o da!

Küçük çingene Ibo'cuk
Okula da gidiyor üstelik
Umutları düşleri kadar..
Düşlerinde saygıdeğer büyük adamlar
Eğilerek selâmlıyor, büyük mü büyük..
Sevincinden uçuyor çocuk!.

Şahin CANDIR

nı yaratıp donatabilmek! Cézanne yeni boyuutlar, Gauguin ise yeni istif düzenleri peşindeyken, o, en ulu yoğunluk ve anla-tım gücüne ermek, yani rengi de, biçimi de kısıtsız bir özgürlüğe kavuşturmak çaba-sındaydı.

Tablolarında renkle çizgi içindedir, eş an-lamdadır. Orantıları ve derinliği belirler-ken, kesin bir uyum, denge korlar ortaya; bu özellik de sanatçının kesin bildirisini sağlar. Bu doruğa nasıl erişebilir sanatçı? sorusunu da şöyle yanıtıyor : "Duyulan-la yapılan arasında, gözükmeyen, ama kas-katı bir duvar vardır hep.. İşte, sanatçının yükümlü olduğu görev de, bu duvarda, bir geçit aramak, açmak eylemidir.."

Yaşadığı sürece bitek tablosu önemsenip satıldı Van Gogh'un : KIRMIZI BAĞ! E-leştirmen Albert AURIER, sanatçıyı öve-rek inceleyen bir yazısında şunları diyor: "Vincent Van Gogh, Yapıtlarının tümünde yansıyan kişiliği ve şaşmaz tutumuyla, çağ-daş resim sanatının en etkin adlarından bi-ridir. "Kırmızı Bağ" ise, onun bu başarı-daki en somut örneklerinden biri.."

Bu ünlü usta, - ailesi dahil - kendisini anlamayan kişilerden kaçıp, yoksulluğunu pek duymayacağı Auvers'e döndüğünde, "İntihar" düşünüyü iyice usuna yerleşmişti. Karga avlamak bahanesiyle bir tüfek ala-rak daldı oranın kuytu tarlalarına; ve, namluyu göğsüne hizalayıp tetiği çekti! Ne ki, ciğerinin bir yanı delinmişti sa-dece.. Kan-revan içinde, sürüne sürüne ev-cağızına döndü. Bakım makamı yararsızdı gayrı; 1890 yılı temmuzunun 29'uncu günü göçtü gitti. Şu oldu son sözleri :

— Acı, hiç dinmeyecek !

REZALETLER KRALİÇESİ

Sabahat EMİR

Hey açlar köyünün ağası bu-
ba hey !

Önüne gelene benim için "O-
nu evlâdluktan çıkardım mekâ-
nı zından olsun" demişsin. Aş-
sız yer sofralarımızda senin
bağdaş kurup hatır hutur so-
ğan ekmek yeyişlerini, sonra
tak tak gerinerek "Bu dünyada
baş ol da soğan başı ol!" de-
yişlerini unutmuyorum buba.
Her anı türlü alçalışlara kayan
ömürler içinde ben de Rezalet-
ler Kraliçesi oldum. Gazeteler-
de sık sık benden bahsedilir,
duvarlarda yarı çıplak boy re-
simlerim göze çarpar. Bu, sizle-
rin namus ve fazilet anlayışını-
za pek aykırı düşünüyor ama be-
ni içinde büyüttüğünüz şartlar,
göz korkutan terbiyeniz, da-

yaklarınız, hakaretleriniz bu
yola sürükledi; içinizdeki kö-
tülük tohumlarının yeşermiş bir
filiyim. Beni inkâr etmişsi-
niz ne çıkar; zaten benimse-
memiştiniz ki! Hey boş gezenin
boş kalfası buba hey, insanın
oturduğu yerden namus ve fa-
zilet öğütleri vermesi ne kolay-
dır. Siz köy erkekleri, hayatın
ve gerçeklerin dünyasına ca-
mekânlarını kapatan varlıklar,
sizin yanınızda olduğum za-
man o uçsuz bucaksız tarlalar
bile gözlerimin ufkunda küçü-
lür, küçülür, nefes alacak or-
tam bulamazdım. Beni uyuz,
pasaklı diye az mı dövdünüz,
güneşin altında çıplak tarlalarda
az mı terlettiniz, çelimsiz
vücudumu az mı hırpaladınız?

bildiğiniz gibiydi

Adana sıcaktı bildiğiniz gibiydi
yaşamadıysanız bilemezsiniz
dokunup ellemeniz gerekti herseyi
öyle sıcak ki bildiğiniz gibiydi

yollar boştu zaman hep öğleydi
yollar dövülmeye hazır demir gibi
karaya sığınmıştı bahklar inanmazsınız
çocuklar topluyordu hepsi ölüydü

karıncalar tembeldi ağustos böcekleri çalışkan
öyle sıcak ki bildiğiniz gibiydi

Ali ÖZCAN

Şehirler gözlerinizde erişilmez
parlak evrendi, şehir insanları
ise kötülük ve şer yuvası. İn-
sanlar her yerde aynıdır buba!
Siz de kahve köşelerinde kırık
iskemleler üzerinde şak şak tes-
pih çekerken dedikodular ve
beddualarla az mı ayrıldınız
doğruluktan, faziletten? Az
mı oydunuz birbirinizin gözünü
bir yudum su, bir karış toprak
için ! Az mı girdiniz birbirini-
zin kanına ?

Karılarınızın başına dünya-
yı zından ettiniz, kendinizi a-
ğa, onları kul saydınız! Yaş-
mak üstüne yaşamak, şalvar üs-
tüne şalvar giydirip, kaç göç
ettirirken ırgat gibi tarlalara
saldınız. Namus diye yeri gö-
ğü inlettiniz. Kendi çapında
herkes namusudur buba! Na-
mus, bir pusuya düşürülüp kir-
letilen bir kıızı evinden koğ-
mak, yollara salmak mıdır? E-
(Sonu 16. sayfada)

YORUM

Atuf ÖZBİLEN

Öncelikle şunu söyleyebiliriz : TÜRK
DİL KURUMU'nun, 4 - 8 temmuz günlerin-
de yapılan XII. Kurultay'ı hiçbir olumlu
gelişim göstermeden, tam bir baştansav-
macılık içinde sona ermiştir: Bu yargımı-
za şöyle de özetleyebiliriz : A — Geçen
kurultaylara karşı - ve de yaz göbeğinin
sıcığına - bu kez çoğunluk ilk gün sağla-
nabilmişti. Ne ki, gündemlerde ilginç, ile-
rici tasarıların bulunmayışı, daha başlan-
gıta, üyelerin ilgisizliğini hazırladı; B —
Kurum ile CHP. arasındaki paracıl çekiş-
me konuları aydınlığa çıkiverince, öbür
sorunlar tavsayıverdi elbet. C — Genellik-
le şu kanı egemendi üyelerde : Nice yırtı-
nırsak yırtınalım, KURUM'u yöneten "de-
mirbaş kadro" yu işbaşından uzaklaştır-
mayız! Yani, 1 - 2 yeni, yapıcı, uyanık ki-
şi yönetime katılabilse de, "mevcut" düzen
değişmez; kestirmesi, işi oluruna bıraki-
vermek...

İşte, bu hava içinde başlayıp süren so-
nuçlanan kurultayın köken anlamı da, 3 yıl
sonraki XIII. Kurultay'a bir "trampelen" ol-
maktan öteye gidemedi. Oysa geçen kez,
türlü konularda tartışılma olmuş, sorum-
lu kişiler "hesap vermeye" zorlanmış, "de-
mirbaşlar" dan kimileri görev dışı bırakıl-
mış, yeni tasarılar önerilmiş, etkin bir de-
vinim sağlanmıştı. Bunda ise, ATATÜRK'
ÜN VASİYETİ konusunu işleyen Mazhar
LEVENDOĞLU'nun Kurum'dan "ihraç"
edilmesi üzerine yoğunlaşan çatışmadan
öte bir önemli sorun hiç mi hiç kurulama-
madı desek yerli. Levendoğlu'nun durumu
ise soyut bir hukuksal yorum niteliğindedir.

XII. Türk Dil Kurultayı'ndan..

di : Kitabında, CHP. nin, Atatürk'ten ka-
lan "miras" konusunda, T.D.K. nun var-
olan payının doğru ve yeterli olduğunu sa-
vunuyordu yazar. Oysa, geçen kurultayda,
bütçe uzmanı ve sözcüsü olarak, bu sa-
vının tam tersini "rapor" lamıştı... Bu çe-
lişme üstünde önemle duran Kurum yet-
killileri, Levendoğlu'nun üyeliğini kaldir-
riverdiler. O da, tuttu, salt oturumlara ka-
tılabilceğini saptayan bir mahkeme bel-
gesi ile, yeni savında direnmek ve üyeliği-
ni tazelemek çabasıyla söz almak için di-
dindi. Vermedi Başkan. Haklıydı da. Çün-
kü, söz isteyen üyeliğe "kartı" yoktu, bir;
mahkeme kararı başkanlıkça "tebellüğ" e-
dilmemişti, iki! Gayrı bu yılan hikâyesinde
son yargıyı, ilgili, yetkili kişiler verecek-
ti; CHP. ile "mahkemelik" olunmuştu.

Kurultay'ı dalgalandıran başka bir söy-
lentide de, üye sayısının "dondurulduğu"
üzzerineydi. Olamazdı böyle şey! Yeni, ve-
rimli bir kuşağın en yetişkinlerine kapıyı
kapamak; olamazdı. Ama, yararlı olabil-
mek için başvuranların içinden, - politik de
denebilecek - bir sıkı eleme yapılır ve 2 - 3
kişiye "buyur" denilerek gidışat tathya
bağlanabilirli... Yoksa, tüzüğü, yönetmeli-
ği boşlamak kimin haddine !

Geçen iki sayımızda, bu konuda açığı-
mız bir "anket" sonucu şu kaniya varmış-
tı : Kurum'a yakın kişiler -elbette - ça-
lışmaları yeterli buluyorlardı. Kimi kus-
kanç kişilerin çıkar kaygısındaki eleştir-
leri safsataydı. İt ürür kervan yürürdü ya-
nı. Karşı inançta olanlara, bu kutsal de-
nebilecek "emanetin" beceriksiz, bencil,

yeteneksiz ellerde harcandığını, bir "yem-
lik" niteliğine getirildiğini, gösterişli çı-
kışlarla Türk diline hayınlık ettiklerini ö-
ne sürüyorlardı.

Bu konuyu - şimdilik - şuracıkta kapa-
yiverelim :

Gerçek uzmanlar, yönetimler, yapıcı
sorumlular elbette ki T.D.K. için yararlı
varlıklar, öğelerdir. Ama onların hemen
yanbaşında, yetersiz, bilisiz, asalak kişile-
rin türeddiği de yadsınmaz. Yeni kuşak i-
çinde DİL sorunumuzla yakından ilgilenen,
giderek yapıtlar vermiş nice yetenekli ki-
şiler var; bunların ille de Kurum'da görev
almaları sağlanmalı, gayri çalışma, ve-
rim gücünü yitirmiş eski'lerle bir "nöbet"
değişimi sağlanmalıdır. Bu da "standard"
liste geleneğinden cayılarak olur. TÜRK
DİLİ dergisinin ve öbür yayınların okulla-
ra, öğretmenlere daha kolayca iletebilme-
nin yolları bulunmalıdır. Dilimizin geli-
şiminde etkin olabilen tüm yazar ve sanat-
çılar - salt yıllık ödüllennmeler ötesinde -
"maddi - manevi" yönlerden değerlendiril-
melidir.

Son sözümüz de şu olsun : Atatürk'ün
kurduğu yepyeni bir TÜRKİYE'nin çağdaş
düşünü, evrim çizgisinden berilerde bir
"türkçe" ne yaşar, ne de eğitir.. Kişide iki
tür "düşünce" olamayacağına göre, iki tür
"dil" de olamaz. Bu alanda, T.D.K. hâlâ sı-
nav vermektedir. Dileriz, iç çekişmelerini
olumluca çözümlenip, dış çekişmelere de
pek alırdımadan, görevini tam TÜRKÇE
yapabilsin...

KİTAPLAR DERGİLER

★

**KISA LODOS HİKÂYELE-
Rİ / Fikret ÜRGÜP / Kendi
Yayımları / 1968.**

Fikret Ürgüp, Sait Faik'in hem en yakın dostlarından, hem de hekim'iymi. Sanatla içten bir tutkuyla ilgilendiğini bildirdik de, 1966'da yayınladığı VAN adlı ilk öykü betiğine değin, bu alanda uğraştığını bilmezdik! VAN, 31 öyküyü kapsayan; bu öykülerin çoğu 1 - 2 sayfalık ama tadılmadık bir ses getiren - acemice de denilecek - denemeleriymi. ÜRGÜP'ün, O kekremsi öyküleri okurken, nedense, hep Sait Faik etkileri arar, bulamazdım. Daha çok Kafka'mıydı havaları...

"Kısa Lodos Hikâyeleri", yazar yönünden çok ilginç bir aşamayı belirlemiyor, ama daha zor tadılabilen bir "öz" ü,

gereğince "biçim" lemedeki kaygısında ustalaştığını tezce seziyorsunuz. Kimi kez, çeviri kokan öyküleri - KAÇAMAK, PİKNIK, BALINA AVI, BARBARA gibi - ötesinde, taptaze bir duyarlılığı, içe dönük, düşsel bir yaşam özleminin başarılı ürünlerini sunuyor sanatçı. Dil? İşte, Sait Faik'le o açıda birleşiyorlar: Özensiz, dil ucuna geliverdiğince, yine de kılı kırk yarmadan kestirme bir anlatım düzeni. Seçkin, vurucu sözcükler toplamı yerine, içeriği salt imgelelere yaslayan bir DİL !

Sonuç olarak şunu diyebiliriz : Hak ettiği ilgiyi görmeyen bu özgün yapıt, gündünden tavsiyan öykümüzde başarılı bir çaba ürünüdür, gerektirdiği yankılar bugünden yarına kalsa da...

YITIK AŞKLARDAN

Bu şarkıda yalnız bırakma beni
Rüzgâr dağıtmış saçlarını
Başaklar sapsarı
Tükeniyor dalgalar çakıtaşlarında kar beyaz
Ellerim sende kalsın

Havagazi fenerlerinin altında dur bekle
Yıldızlara alışmıştık
Sunî peykler yanıltıyor bizi
Karanlık kaldırımlarda bensiz dolaşma
Al tuzlu fıstık al tuzlu badem
Koy cebine
Yüreğim sende kalsın.

Aşkımızı neonlara yazdılar
Büyük kentlin bulvarlarına
Yağmurlar bizim için yağıyor
Son vapuru kaçırdım
Bir şarap kadehi buğulanıyor yalnızlığından
Bu gülü beraber koparmıştık
Solmuş
Sende kalsın.

Özdilek ERDEM

SEVİ

*Sensizlikti o boz, kıraç ovadan geçişim
Sensizlikti*

*İlkyaz geç erişti, bomboş ve çiçeksiz
İlkyaz geç erişti*

*Sendin tüm güzellikleri yansıtan, daha da güzelleyen
Sendin*

*Ben şimdi Robenson'ların en dişisi, en dirisi
Ben şimdi*

Semra ERKİN

S.O.S. — İlkân San — Şiirler — Kendi Yayını — TISA Matbaacılık Sanayi, Ankara 1969 - 4 lira.

İlkân San, ÇAM SAKIZI ÇOBAN ARMAĞANI'ndan sonra, ikinci şiir kitabı S.O.S.'i yayınladı. Ressam Hüsnü Züher'in kapak düzeni içinde 28 şiir var, bunların 8'i öteki kitabından aktarma. "Bir imdat isteme olduğu kadar, bir uyanışı, bir sevgiyi dile getiren satırlar, S.O.S.'de yer aldı." diyor İlkân. 4 yıl ara ile ikinci kitabına ilkinden 8 şiir kattığına göre az yazıyor. Ama yazdığını bilerek, duyarak yazıyor; çevreye kişiliğini ve gücünü duyurabiliyor ya...

1941 yılının 22 kasımında Malatya'da doğmuş İlkân San. Müziğe, resime ve şiire tutkusu gencecikken başlamış. 14 yaşından buyana hem çalışmış, hem de öğrenimini sürdürmüştü. Şimdiki, sahibi buldukları Ankara Özel Yükseliş Koleji'nde görevli.

Kitabına adını verdiği şiiri şuracıya aktarmadan önce, belki ilişki kurarsınız diyerek adresini de verelim : (İlkân San - Konur Sokak 52/8 — Bakanlıklar / Ankara)

Gözler, gözlerin yeminlerine
Bir kez kanmışsa
Gönül, aşkın ölmezliğine
Şüphesiz, inanmışsa
Ateş bacayı, hiç sönmeyecekmişcesine
Sarmışsa
S.O.S., S.O.S., neye yarar ?

Felek kancayı takmışsa dünden
Olta hep boş çıkıyorsa,
Balıklı göl'den
Hâlâ haber gelmemişse
Çekilen tel'den
S.O.S., S.O.S., neye yarar ?

Tanrıyla arana girmişse şeytan
Damarda donmaya yüz tutmuşsa kan
Sen değilsen artık, yatakta yatan
S.O.S., S.O.S., neye yarar ?

DONUK SEVGİ - Halit Çelikoğlu - Şiirler - Kendi Yayını - Mayıs 1969, 3 lira - İsteme adresi : Halit Çelikoğlu, C. Savaşçı Başkâtibi, Düzce.

Belirli günlerde sanat sayfaları düzenleyen gazetelerde ve çeşitli sanat dergilerinde adına sık sık rastlıyoruz Halit Çelikoğlu'nun. Şimdi de, YITIK GÖZLER'den sonra, 4'üncü betiğine DONUK SEVGİ adını vermiş. Kapak düzenini ve içteki desenleri Atilla Özer yapmış. DÜZCE'de Turan Matbaası'nda basılmış.

50 şiirini içine alan kitabına, şu şiiriyle girişiyor Çelikoğlu :

(Sonu 15. sayfada)

Harp Hatıralarım

★

Şahap Azmi ÖÇALIR

Ertesi sabah Pozantı'ya inerek Adana Valisi ve Kumandanı Nuri Beyi makamında ziyaret ettik. Güleyle karşıladı bizi. Memleket meselelerinden sözettik uzun uzun : Mustafa Kemal Paşa'nın açtığı kurtuluş bayrağı altında Milli Hükümetin zafere ulaşması yakındı. Rus İhtilâl Hükümetiyle Milli Hükümet anlaşmış durumdaydı. Fransa da bizimle anlaşmaya yanaşmakta ve bu maksat için Franklin Buyyon'u, gayri - resmî anlaşma zemini bulmak ve hazırlamak üzere Ankara'ya göndermişti...

Görüşmemiz bu yolda sürüp giderken Müdafaa-i Hukuk a-zaları da Vali Beyin makamına geldiler.

Pozantı'ya davet edilmişimiz hususuna gelince; Valimiz : "Pek yakında Fransızlarla mün ferit bir anlaşmaya varılmasının muhtemel bulunduğundan ve ordumuzun bilhassa un gibi, bulgur gibi esash iki gıda maddesine ihtiyacı kat'i olduğundan, ailemizi Torosların güney eteklerindeki milli kuvvetlerimizin buldukları köylere yerleştirerek, ağabeyim Asım (Özbilen) beyle derhal Adana'ya dönerek mevcut un fabrikalarından bir veya birkaçı-

nı kiralayıp Fransızlarla anlaşma sonuna kadar faaliyete geçmemizi ve gece gündüz çalıştırarak satış fazlasının stok edilmesini..." tavsiye ve teklif ettiler.

İsmail Safa ve Kadı Feyzi Beylerin de destekledikleri bu teklif karşısında endişelerimiz vardı. Memleketin en eski ve katkısız bir Türk allesinin büyükleri olarak, yapacağımız bu milli vazifenin, Adana'dan birlikte hicret ettiğimiz onbinlerce halk efkârınca yanlış ve kötü duygularla karşılanabilirdi.

Vali Nuri Bey ve Müdafaa-i Hukuk heyetince : "Bu iş vatanî bir hizmettir. Hükümet bu işi böylece tensip ettikten sonra endişeye mahal yoktur..." diyerek konuşulunca, kuşku-muz yokoluverdi.

Mali yardım bakımından Hükümetten ve Garp Cephesi Kumandanlığından her türlü kolaylığın gösterileceği ve bu hususta esash kararlara varılmış olduğu belirtildi.

Vali Nuri Beyin verdiği resmî vesikayla ve aldığımız talimat üzere, kiralaştığımız kırk kadar tahtacı katırıyle yağmurlu bir havada Bürücek Yaylası'nı terkettik

Şahap Azmi Öçalır, anılarında, 47.nci bölüme "Adana Yolunda" diyerek başlar. Adana'ya varıncaya dek, çeşitli serüvenler birbirini izler. Sonra, Ulusal Kurtuluş Savaşımızın bu denli sonuçlanmasında cephe gerisi çabalarıyla büyük katkıda bulunan adsız kahramanlar arasına giren "Arif Zade" kardeşlerin Adana'da iki, Konya'da üçüncüsünü işletmeye açtıkları fabrikalarla ordunun un ve bulgur tüketimini karşılamaları "Harp Hatıralarım" da geniş bir yer kapsar.

Ulusal Kurtuluş Savaşımızın o denli yönleri var ki, bugüne dek gün ışığına çıkmamıştır. Böyle bölük pörçük anılar bile, bu savaş tarihini yazacaklara ışık tutacaktır.

Güney'de hemen iki yıldır sürdürdüğümüz bu savaş anıları bir başka bölüme dönüşürken; aylık bir sanat dergisinde böyle türde yazı dizilerinin uzayıp gitmesi bazı okurlarımızca yadırganı-yordu.

Öyleyse, "Harp Hatıralarım" ın tümünü, "ileride Güney Yayınları arasında çıkarmayı düşünceğiz" diyelim; eğer "Öçalır" ailesi bu tasarımı önemseyip içtenlikle ilgi gösterirse...

A. Ö.

Şahap Azmi Öçalır ve ablası Nazmiye Özbilen (12. 4. 1960)

KIYIDAKİ CESET

Her akşam, limanda gemiler olurdu,
Martılar kanat çırpardı körfezin sularında..
Her akşam, o adam kıyıya inerdi
Bir gül taşırdı avuçlarında..
Kimbilir, belki adam gül'e tapardı.
Adam çaresiz
Adam yalınayak
Kızaran ufka bakardı
Batan güneşten birşeyler umarak.

Her sabah limandan gemiler kalkardı
— Martı kanatlarında ümitler —
O, küfredirdi doğan güneşe
O, çaresiz, o yorgun, o yalınayak
O, her sabah gül'e tapardı ağlayarak..

Bir gün,
O, öldü dediler.
Topraktan birşeyler umarak.

M. Erdal ERDÜL.

BASIN'dan

Bizde film sansürü yanlış uygulanıyor

Zahir GÜVEMLİ

"İnce Memed" in senaryosu tasdik edilmeyince yazarı bir basın toplantısı yaparak film sansürünün kaldırılması için Danıştay'da dava açacağını bildirdi ve bu hâliyle sansür yönetmeliğinin Anayasaya aykırılığını iddia etti.

Anayasaya da, İnsan Hakları Beyannamesine de, Birleşmiş Milletler yasasına da aykırı olan, film sansürü değil, doğrudan doğruya sansür fikridir. Türkiye bu anlaşmaları imzalamış, kendi Anayasasına da herkesçe bilinen "fikir, söz, yayın özgürlüğü" hükmünü koymuş olduğuna göre artık bunu kısıtlayıcı hareketler kendiliğinden hükümsüz olmak lâzım gelir. Gerçekten de bir eseri yayınlamadan önce bir film senaryosunu çekiminden önce, bir piyesi sahneye konulmadan önce hükümet temsilcilerinin incelenmesi, değiştirilmeye teşebbüs etmesi, ya da bazı kısımlarını çıkarması sansürdür, insanın özgürce düşünmesini, düşündüğünü özgürce söylemesini, yayınlamasını engellemiş olmak demektir.

Bunu böylece ve açıkça tespit ettikten sonra tatbikata bakalım :

Film sansür kurulu hakkında şimdiye kadar çok şey ya-

zıldı. Ama hiçbir hükümet 1937'den beri yürürlükte olan sansür yönetmeliğini kaldırmadı. Niçin? Bunun bir sebebi olmak gerekir. Bir yandan demokrasiden sözederken bir yandan kalkıp, savcının bile yayınından, sinemalarda gösterilişinden önce müdahale etmediği bir filmin senaryosunu Adalet Bakanlığı temsilcisine kontrol ettirmek, çelişik bir işlemdir.

Film sansür kurulunun çalışmalarında, öyle örnekler vardır ki, hem bu kurulun ciddi-yetsizliğini ispata yeter, hem de lüzumsuzluğunu : Sansür kurulundan geçmeyen bir senaryo, yazarının adı değiştirilerek geçirilebilir. Hattâ, sansür kurulundan bir temsilcinin adıyla da filme çekilebilir. Kurulun, görevi icabı dikkat etmesi şart olan hususların farkında bile olmayarak tamamiyle tefferruata ait noktalar yüzünden geri çevirdiği senaryolar da vardır.

Hal böyleyken bu kurul niçin yerinde tutulur ve çalışmalarına niçin son verilmez ? Mesele, bunun sırrını çözmektedir. Yoksa pekâlâ bir senaryo çevrildikten sonra da görülebilir, mahsurlu yanları varsa çıkartılabilir.

Yeni Gazete - 10. 7. 1969

KITAPLAR - DERGİLER

(13. sayfadan)

"Beni alma dedim benden
O karamsar ülkeye salma dedim,
Bırakmadın ki,
Ve sonra benden ötelede
Bana öyle ırak, öyle ırak
Kaldın ki.."

Orda - burda yayınladığı ve bu kitabına da aldığı şiirlerinin hemen tümü, "sevi" üzerine. Daha az, daha öz ve biraz da seviden kurtulup çevreye, topluma inerken halkın soluğunu dile getirecek şiirler de bekliyelim öyleyse sayın Halit Çelikoğlu'ndan...

E C E Dergisi - Yayınları - Bültenleri ve İsa Kayacan -

Duyduklarım gerçek olsa
Sokaklarda ağlamak yerine
Güleyim mi istersin ?

KİM ANLAR ? betiğinde "Uzamaklı" şiirine böyle başlıyordu İsa Kayacan.

Hiç kuşku yok, O'nu tanıyacaksınız. E C E Dergisini çıkarıyordu. Aylığı; iki ayda bir, derken çıkmaz oldu şimdi. E C E Yayınlarını bırakmamış anlaşılın, sürdürüp götürüyor. Son aldığımız TEL ÖRGÜLER -Şiirler- ve SİLİNTİLER -Öyküler- 23 ve 24 sıra sayılarını taşıyordu. Bu kez ikisi de "teksir" edilmiş, kitap düzenine sokulmuş. 40 sayfada 57 şiiri ve 42 sayfada 12 öyküyü kapsıyor. Değeri belirtilmemiş. E C E Yayınları'nın armağanı olacak.

Sanatçıyı, dergisindeki aksaklık hiç duraksatmıyor. Birbiri ardısıra bültenler yayınlıyor, yine "teksir" ile, ama birer dergi niteliğinde.

Durup dinlenmeden yazıyor ve yayınlıyor İsa Kayacan. Ne ki, yazdıklarından çoğu sevi üzerine; olsun, yine de arada rastlıyorsunuz, "Durup Dururken" diyor örneğin :

Alınmadık neyimiz kaldı
yağma edildii tüm varlığımız
topallıyarak gezerken kaldırımlarda
sarhoş olduk içmişesine
el salladık ölüme çıkana
kaçtılar dayak yemişesine
sonradan genelevlerde gördük
Orosu demişesine..

E C E Yayınları, "ücretsiz" betik dağıtıyor. Biz de topluca göndereceğiz; ya bizden ya da E C E Yayınevinden edinebilirsiniz.

Bir de duyurusu var, E C E Yayınevi - Yayın Yönetmeliği'nin :

"Çeşitli yaşlardaki 68 ozanımızın bir araya getirildiği ve -Şiirde öz ve biçim- ile -Şiirin ve şiir ürünleri veren sanatçının toplumumuz içerisindeki yeri nedir?- sorularının -22 tanınmış ozanımızın- yanıtlarını içeren ECE ŞAIRLER TOPLAŞMASI ANTOLOJİSİ, yayınevimizin 29'uncu betiği olarak bugünlerde çıkıyor. Okullarımızda, Türkçe öğretmenleri ile öğrencilere ve şiirle uğraşan her sanatçıya yararlığı inancında olduğumuz topluşmamızın ederi 400 kuruştur."

E C E Yayınevi - Alparslan Mah. Göztepe Sok. No. 5 - Hamamönü / Ankara.

KÖMÜRDEN ADAM - Tahsin Şentürk - Kültür ve sanat Kulübü Yayınları Şiir Dizisi : I - 1969 - 4 lira - P.K. 12, Karabük

Tahsin Şentürk'ün sesi Karabük'ten geldi Güney'e, "KÖMÜR-DEN ADAM" şiir betiği ile. Önceki kitabı "BUNALTI DURAĞI" nı 1967'de yayınlamıştı. 19 yaşındaydı o zaman ve kendini, kendine özgü deyişle şöyle tanıtıyordu :

"Yaşım 19.. Şiirin gözlerinden, yüreğinden
tutabileceğim bir çağ. Güneşi öpmek, ay'ı
kucaklamak, yıldızları çimdiklemek gell-
yor içimden."

OLUŞUMLAR

Tutsak seviler
İsyan edecek
Karamsal ortamlara
Ve sonra...
Bir koşudur başlayacak iyimserliğe,
Doğa dışı yetişimlerde
Sönecek evrenselliği kötülüğün
Ve yaşam rüzgârlarında
Serinleyecek bunak umutlar
Yeni gelişimler filizlenecek
Tek yüzlü mevsimlerde,
Yön dışı tutsaklık
Salt birikimlerde bozulmayacak.
Bir gün yok olacak
Sevginin kişiselliği
Ve özgür düşüncede eriyecek bencillik

Mustafa ÇAKMAK

Şimdi, "Kömürden Adam" da bir "Yirminci Yaş Uçarlığı" var. Şöyle :

"Bir mızraptı her nefes alışım
sevginin kemanını inleten.
Çoğalır kanımın sesi
Kanımda çiçek tozları döllendir.
Koyvermişim suyunu özgürlüğün
Yelesi rüzgârda taydır düşüncelerim.
Ben en azından serseri
Ben yerinde duramayan çocuk
Yaşamalara sığamayan
Ben en azından yarıdeli."

Tahsin Şentürk, çocuk yaşlarında başlamış şiirlerine. Henüz 16 yaşındaymış o zamanlar, bir gazete ile bir derginin düzenledikleri yarışmaları kazanmış. Buluşları ve deyişleri yerliyerinde. Genellikle orta dereceli okullarımızda yeteneksiz ellere bırakılan edebiyat eğitiminde, bazan böyle şiir kültürü alabilenler kendilerini hemen belli edebiliyorlar.

Kömürden Adam, Karabük'te Özer Matbaasında basılmış. Kapak düzeni ve iç desenler Muzaffer Yiğit'in.

Kömür'den Adam'ı içtenlikle okurlarımıza salık verirken, kitabın adını taşıyan şiiri de verelim :

"Varır yedikat altına toprağın
Günesten uzak güneşi kazar elleri
Elleri kazma kürek kocaman.

Gözleri, dişleri bakıyor sadece
Baban olsa tanıyamazsın
Bir kömürden adam."

(O. S. SEZEN)

GEÇEN AY BİZE GELEN YAYINLAR :

Dergiler : TÜRK DİLİ — YEDİTEPE — ANKARA SANAT — YENİ YAYINLAR — KUVAYI MİLLİYE — HAREKET — ÇAĞDAŞ TÜRKİYE — İŞ ve HUKUK — BASINDA GEÇEN AY — EFLATUN — YENİ UFUKLAR — DOST — HISAR — SANAT DÜNYASI — ÖZLEM — GENÇ SİNEMA — TARLA — YENİ İNSAN

Gazeteler : YENİ GÜN (Ankara) — FERMAN (Düze) — YENİŞEHİR (Bursa) — YENİ KASTAMONU.

Bültenler : GENÇ İSTİDATLAR KÜLTÜR KULÜBÜ — ECE DERGISİ

Kitaplar : GERÇEK HAYALI AŞTI, Şiirler, Mehmet Çınarlı — GÖNÜL AYNASI, Şiirler, Fügen Topsever — ŞİİRİMİZDE ÖĞRETMEN II. Seçilmiş Şiirler — İsmail Yılmaz — AŞIK VEYSSEL, Tarla Dergisi Yayını. — ÇİLE, Şiirler, A. Haydar Karahacıoğlu.

Ak akçe AKBANK'ta artar

Güney 19

Rezaletler kraliçesi

(12. sayfadan)

ger öyle ise şimdiki halime dö-
ğünmeye hakkın mı var? İnsan
bir kere düşmeye görsün, dü-
şüşler birbirini izliyor; sonra,
koskoca uçurumlar... Halimden
şikayet ediyorum sanma! İn-
sanoğlu, kişilik diye kem küm
söylenir durur ama alışkanlık-
larının esiridir, alıştım bu ya-
şama, sürdürüp gidiyorum iş-
te!.. Şu cahil, şu kör halimle
insanların ne derece düşebil-
diklerini herkesten iyi görüyo-
rum. Hey kırık iskemlelerin e-
fendisi buba hey, için için şe-
hirlileri kuskandığım bilirim.
Kıskanacak bir taraf yok; he-
pimizde aynı maya; en büyük
mutluluklar en bayağı zevkler-
de aranıyor. Hatırlarım, sen
Hancıların Hanife Kadını gör-
düğün zaman bir tuhaf olur;
gözlerin baygın baygın bakmak
tan kayar, bir yana çarpılmış
ağzının kenarından hafif hafif
sular akardı. Şimdi de aynı
yüz ifadesini beni seyre koşan,
bir tek iltifatım için çevremde
içkili kafalarla gezinen ayyaş-
larda görüyorum. Onlar mı be-
nimle eğleniyorlar, ben mi on-
lara meydan okuyorum bilemi-
yorum. Alıştığım bir şey var,
belki ben de bu yönden güçlen-
dim, çılgınlıklar halinde yuf
çekiyorum dünyanın kuruluşu-
na, tabiatın şartlarına... Doğ-
ru benim için utanman bir ba-
kım; ben, insanlarda alçalı-
şın bir sahnesiyim buba! Ni-
çin gözler bu kadar dönük, ni-
çin etler bu kadar azgın? Ya-
radan mı sebep buna? Bizimle
eğleniyor mu?

Hiç değilse, oturduğun yer-
den beddua etme! Soğan ek-
mek yerken de baş olmaya he-

veslenme. Baş olmak sandığın
kadar kolay değil, insanın ima-
nını gevretiyorlar. Yooo, gene
şikâyet ettiğimi sanma! Sonu-
na kadar bu yolda gideceğim,
galiba senin dediğin gibi ar da-
marım çatlamış, ama dediğim
gibi alışkanlık, alışkanlık be
buba!

Şu erkekler yok mu şu er-
kekler... Onların şu düşkün
hallerini gördükçe dünyada
kaç mutsuz kadın vardır diye
düşünürüm. Kahkahaların çığ-
lık tonuna yükselir; kendim-
den geçerim, delilik mi bu aca-
ba?

Ben Rezaletler Kraliçesi !

Ne de olsa kendi yönümdе,
kendi yolunda bir başım ya
buba! Tuttuğum yol, kötü yol
diyorsun; kim iyi yolda şimdi?
Hem bu yola beni sen kova-
rak itmedin mi? Sen azgın te-
ninin bu bilmem kaçınıcı mah-
sulünü bey gibi besleyebil-
din mi? Hey aç buba hey! Hey
benim her yanı aç köylüm hey!
Hey tok Yaradanın aç kuklala-
rı, size doymuşluğun çılgınlık-
larını yapıyorum. Beni alkış-
lıyorsunuz.

Her gece türlü bunalımlar,
kıvranışlar, bükülüşler içinde
hayatı ve özümüzdeki rezillik-
leri yüzünüze kusuyorum. Be-
ni öpüyorsunuz !

Yine soğan ekmeğini ye buba,
Yine oturduğun yerde sağa
sola öğüt ver,
Kocaman kafañla olan her-
şeye şaşarsın sen;

Hani bazen senin de şu dü-
zene çıldırasın gelmiyor mu?

KURUL KİTABEVİ

(TARIK DURSUN K.)

İstiklâl Cad. Tokathyan pasajı : 26

GÜNEY'i ve YAYINLARI'nı
Kurul Kitap Evi'nde bulabilirsiniz

GÜNEY SANAT DERGİSİ

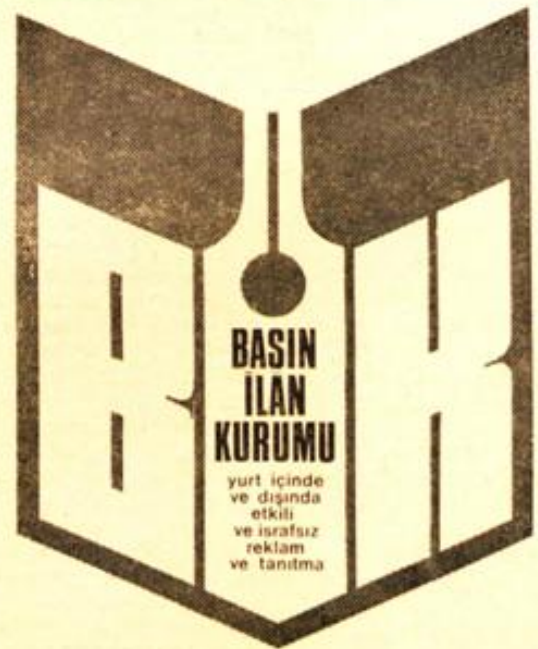
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Atif ÖZBİLEN — Yazışma ve Posta
Havalesi : Atif Özbilen, P. K. 1353 İstanbul — İdare yeri : İstiklâl
Cad. 465/78 — Basıldığı yer : Halk Matbaası, Tel. 22 19 98 — Abone :
(25. Sayıdan itibaren yıllık 24, altı aylık 15 TL.) Gönderilen yazı ve
resimler geri verilmez. "Güney" adı söz edilmedikçe aktarma yapılamaz.

TEKEL

Güney 20

Basın 60445

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır. Eski ve program hazırlanır
Objektif tavsiyelerde bulunulur. Tespit edilen programlar titizlikle
yürütülür.

Çarşaloğlu, Turkocacı, Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 — 27 66 01, İstanbul

Güney 21

Basın 60864